
Vergaderjaar 2019–2020

35 470 IV

Jaarverslag en slotwet Koninkrijksrelaties en het BES-fonds 2019

Nr. 1

JAARVERSLAG VAN KONINKRIJKSRELATIES (IV) EN HET BES-FONDS (H) 2019

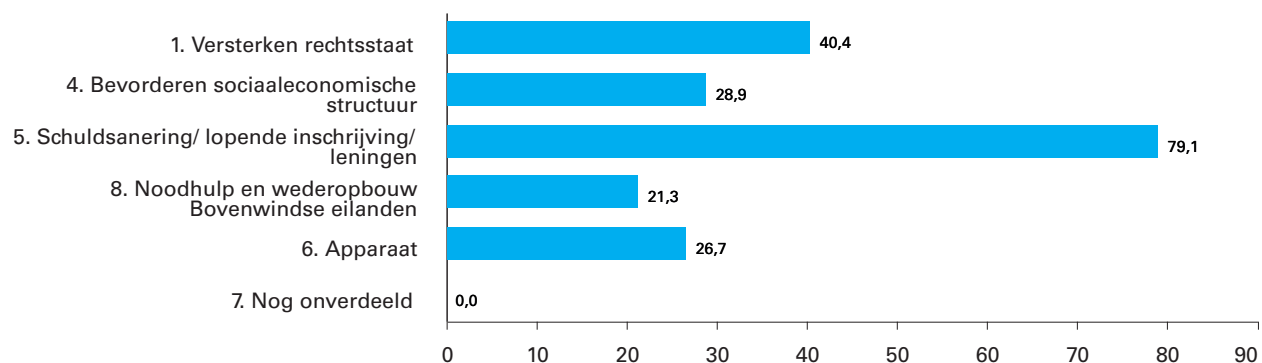
Ontvangen 20 mei 2020

INHOUDSOPGAVE

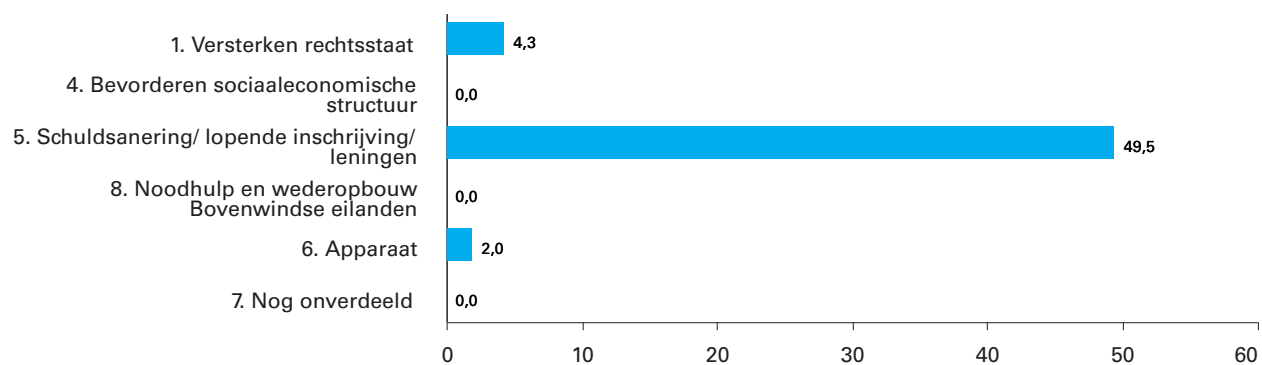
GEREALISEERDE UITGAVEN EN ONTVANGSTEN	3
A. ALGEMEEN	4
1. Aanbieding van het jaarverslag en verzoek tot dechargeverlening voor Koninkrijksrelaties (IV) en BES-fonds (H)	4
Dechargeverlening door de Tweede Kamer	6
Dechargeverlening door de Eerste Kamer	6
2. Leeswijzer	7
B. BELEIDSVERSLAG KONINKRIJKSRELATIES	10
3. Beleidsprioriteiten	10
4. Beleidsartikelen	19
Artikel 1. Versterken rechtsstaat	19
Artikel 4. Bevorderen sociaaleconomische structuur	22
Artikel 5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen	28
Artikel 8. Noodhulp en wederopbouw Bovenwindse eilanden	30
5. Niet-beleidsartikelen	35
Artikel 6. Apparaat	35
Artikel 7. Nog onverdeeld	36
6. Bedrijfsvoeringsparagraaf	37
C. BELEIDSVERSLAG BES-FONDS	38
7. Beleidsprioriteiten	38
8. Beleidsartikelen	39
Artikel 1. BES-fonds	39
9. Bedrijfsvoeringsparagraaf	41
D. JAARREKENING KONINKRIJKSRELATIES	42
10. De verantwoordingsstaat van Koninkrijksrelaties	42
11. Saldibalans van Koninkrijksrelaties	43
E. JAARREKENING BES-FONDS	51
12. De verantwoordingsstaat BES-fonds	51
13. Saldibalans BES-fonds	52
F. BIJLAGEN	54
Bijlage 1: Overzicht afgerond evaluatie en overig onderzoek (Koninkrijksrelaties)	54
Bijlage 2: Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland	57

GEREALISEERDE UITGAVEN EN ONTVANGSTEN

Figuur 1 Gerealiseerde uitgaven verdeeld over beleidsartikelen en niet-beleidsartikelen (x €1 mln.). Totaal € 196.440.000,-

Figuur 2 Gerealiseerde ontvangsten verdeeld over beleidsartikelen en niet-beleidsartikelen (x €1 mln.). Totaal € 55.740.000,-

A. ALGEMEEN

1. Aanbieding van het jaarverslag en verzoek tot dechargeverlening voor Koninkrijksrelaties (IV) en BES-fonds (H)

AAN de voorzitters van de Eerste en de Tweede Kamer van de Staten-Generaal.

Hierbij bied ik, mede namens de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het jaarverslag met betrekking tot de begroting van Koninkrijksrelaties (IV) over het jaar 2019 aan, alsmede het jaarverslag met betrekking tot de begroting van het BES-fonds (H) over het jaar 2019.

Onder verwijzing naar de artikelen 2.37 en 2.40 van de Comptabiliteitswet 2016 verzoek ik de beide Kamers van de Staten-Generaal de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties decharge te verlenen over het in het jaar 2019 gevoerde financiële beheer.

Voor de oordeelsvorming van de Staten-Generaal over dit verzoek tot dechargeverlening stelt de Algemene Rekenkamer als externe controleur op grond van artikel 7.14 van de Comptabiliteitswet 2016 een rapport op. Dit rapport wordt op grond van artikel 7.15 van de Comptabiliteitswet 2016 door de Algemene Rekenkamer aan de Staten-Generaal aangeboden. Het rapport bevat de bevindingen en het oordeel van de Algemene Rekenkamer over:

- a. het gevoerde begrotingsbeheer, financieel beheer, materiële bedrijfsvoering en de daartoe bijgehouden administraties van het Rijk;
- b. de centrale administratie van de schatkist van het Rijk van het Ministerie van Financiën;
- c. de financiële verantwoordingsinformatie in de jaarverslagen;
- d. de totstandkoming van de niet-financiële verantwoordingsinformatie in de jaarverslagen;
- e. de financiële verantwoordingsinformatie in het Financieel jaarverslag van het Rijk.

Bij het besluit tot dechargeverlening worden verder de volgende, wettelijk voorgeschreven, stukken betrokken:

- a. het Financieel jaarverslag van het Rijk over 2019;
- b. het voorstel van de slotwet dat met het onderhavige jaarverslag samenhangt;
- c. het rapport van de Algemene Rekenkamer over het onderzoek van de centrale administratie van de schatkist van het Rijk en van het Financieel jaarverslag van het Rijk;
- d. de verklaring van goedkeuring van de Algemene Rekenkamer over de in het Financieel jaarverslag van het Rijk, over 2019 opgenomen rekening van uitgaven en ontvangsten over 2019, alsmede over de saldibalans over 2019 (de verklaring van goedkeuring, bedoeld in artikel 7.14, tweede lid, van de Comptabiliteitswet 2016.

Het besluit tot dechargeverlening kan niet worden genomen, voordat de betrokken slotwet is aangenomen en voordat de verklaring van goedkeuring van de Algemene Rekenkamer is ontvangen.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

K.H. Ollongren

Dechargeverlening door de Tweede Kamer

Onder verwijzing naar artikel 2.40 van de Comptabiliteitswet 2016 verklaart de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal dat de Tweede Kamer aan het hiervoor gedane verzoek tot dechargeverlening tegemoet is gekomen door een daartoe strekkend besluit, genomen in de vergadering van

De Voorzitter van de Tweede Kamer,

Handtekening:

Datum:

Op grond van artikel 2.40, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2016 wordt dit originele exemplaar van het onderhavige jaarverslag, na ondertekening van de hierboven opgenomen verklaring, ter behandeling doorgezonden aan de voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Dechargeverlening door de Eerste Kamer

Onder verwijzing naar artikel 2.40 van de Comptabiliteitswet 2016 verklaart de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal dat de Eerste Kamer aan het hiervoor gedane verzoek tot dechargeverlening tegemoet is gekomen door een daartoe strekkend besluit, genomen in de vergadering van

De Voorzitter van de Eerste Kamer,

Handtekening:

Datum:

Op grond van artikel 2.40 van de Comptabiliteitswet 2016 wordt dit originele exemplaar van het onderhavige jaarverslag, na ondertekening van de hierboven opgenomen verklaring, doorgezonden aan de Minister van Financiën.

2. Leeswijzer

Algemeen

Voor u ligt het jaarverslag 2019 van Koninkrijksrelaties en het BES-fonds. Deze begrotingshoofdstukken vallen onder het regime voor «kleine begrotingen».

Het jaarverslag van het BES-fonds maakt onderdeel uit van de financiële verantwoording van het Rijk, maar heeft daarbinnen een bijzonder karakter. Het jaarverslag van het BES-fonds kent in tegenstelling tot een departementaal jaarverslag slechts één beleidsartikel: het BES-fonds. Het beleid dat wordt gevoerd ter realisatie van de algemene beleidsdoelstelling is direct verbonden met dit ene beleidsartikel. De apparaatsuitgaven/ontvangsten voor de uitvoering van het BES-fonds zijn opgenomen in de apparaatskosten van begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

Het jaarverslag 2019 is als volgt opgebouwd:

- A. Een algemeen deel met de dechargeverlening;
- B. Het beleidsverslag 2019 Koninkrijksrelaties met de beleidsprioriteiten, de (niet-)beleidsartikelen en de bedrijfsvoeringsparagraaf;
- C. Het beleidsverslag 2019 BES-fonds met de beleidsprioriteiten, het beleidsartikel en de bedrijfsvoeringsparagraaf;
- D. De jaarrekening Koninkrijksrelaties 2019;
- E. De jaarrekening BES-fonds 2019; en
- F. De bijlagen.

Grondslagen voor de vastlegging en de waardering

De verslaggevingsregels en waarderingsgrondslagen die van toepassing zijn op de in dit jaarverslag opgenomen financiële overzichten zijn ontleend aan de Comptabiliteitswet 2016 en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften 2020. Voor de begrotingsadministratie wordt het verplichtingen-kasstelsel toegepast.

Groeiparagraaf

Er zijn dit jaar geen nieuwe ontwikkelingen voor de groeiparagraaf te melden.

Focusonderwerp

De Tweede Kamer heeft voor de verantwoording 2019 focusonderwerpen aangewezen, welke door het Ministerie van Financiën geïllustreerd worden middels een aantal specifieke casussen. Deze casussen hebben geen betrekking op de begrotingen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Het jaarverslag Koninkrijksrelaties 2019

Beleidsprioriteiten

In de paragraaf «Beleidsprioriteiten» wordt verslag gedaan van de beleidsprioriteiten die zijn opgenomen in de begroting 2019. Zoals gebruikelijk is ook dit jaar een tabel opgenomen met daarin de realisatie van de beleidsdoorlichtingen.

Beleidsartikelen

In de paragraaf «Beleidsartikelen» wordt meer in detail ingegaan op de verantwoording over de verschillende onderwerpen. De paragraaf kent per beleidsartikel de volgende opzet:

- A. Algemene doelstelling;
- B. Rol en verantwoordelijkheid;
- C. Beleidsconclusies;
- D. Tabel Budgettaire gevolgen van beleid;
- E. Toelichting op de financiële instrumenten.

De paragraaf «Niet-beleidsartikelen» kent per artikel een andere indeling, te weten:

- A. Tabel Budgettaire gevolgen;
- B. Toelichting op de financiële instrumenten.

Toelichting op financiële instrumenten

In de toelichting op de financiële instrumenten wordt aangegeven waarvoor de financiële overdracht in het begrotingsjaar is aangewend. Verschillen tussen de budgettaire raming en de realisatie in het verslagjaar worden toegelicht, hierbij wordt indien van toepassing verwezen naar de eerste en tweede suppletore begrotingswetten of de Slotwet.

Voor de omschrijving van de rol en verantwoordelijkheid bij de beleidsartikelen is de begroting 2019 als basis gebruikt.

Bedrijfsvoeringsparagraaf

Het jaarverslag Koninkrijksrelaties 2019 bevat ook een bedrijfsvoeringparagraaf. Hierin wordt verslag gedaan over specifieke bedrijfsvoeringpunten voor Koninkrijksrelaties (IV). Voor het verslag over de bedrijfsvoering in algemene zin wordt verwezen naar het jaarverslag van het begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

De jaarrekening 2019

In de jaarrekening treft u de verantwoordingsstaat voor de begroting van Koninkrijksrelaties en de saldibalans met toelichting aan. De slotwet wordt als een apart kamerstuk gepubliceerd.

De bijlagen

In de bijlagen is een overzicht opgenomen met afgerond evaluatie en overig onderzoek en het overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland.

Externe inhuur

De externe inhuur van Koninkrijksrelaties wordt verantwoord in het overzicht inhuur externen in het jaarverslag van het begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

Wet Normering Topinkomens (WNT) verantwoording

De WNT verantwoording van Koninkrijksrelaties is opgenomen in het jaarverslag van het begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

Het jaarverslag BES-fonds 2019

Beleidsprioriteiten

In de paragraaf «Beleidsprioriteiten» wordt verslag gedaan van de beleidsprioriteiten die zijn opgenomen in de begroting 2019. Zoals gebruikelijk is ook dit jaar een tabel opgenomen met daarin de realisatie van de beleidsdoorlichtingen.

Beleidsartikelen

In de paragraaf «Beleidsartikelen» wordt meer in detail ingegaan op de verantwoording over de verschillende onderwerpen. De paragraaf kent per beleidsartikel de volgende opzet:

- A. Algemene doelstelling;
- B. Rol en verantwoordelijkheid;
- C. Beleidsconclusies;
- D. Tabel Budgettaire gevolgen van beleid;
- E. Toelichting op de financiële instrumenten.

Toelichting op financiële instrumenten

In de toelichting op de financiële instrumenten wordt aangegeven waarvoor de financiële overdracht in het begrotingsjaar is aangewend. Verschillen tussen de budgettaire raming en de realisatie in het verslagjaar worden toegelicht, hierbij wordt indien van toepassing verwezen naar de eerste en tweede suppletore begrotingswetten of de Slotwet.

Voor de omschrijving van de rol en verantwoordelijkheid bij de beleidsartikelen is de begroting 2019 als basis gebruikt.

Bedrijfsvoeringsparagraaf

Het jaarverslag BES-fonds 2019 bevat ook een bedrijfsvoeringsparagraaf. Hierin wordt verslag gedaan over specifieke bedrijfsvoeringspunten voor het BES-Fonds (H). Voor het verslag over de bedrijfsvoering in algemene zin wordt verwezen naar het jaarverslag van het begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

De jaarrekening 2019

In de jaarrekening treft u de verantwoordingsstaat voor de begroting van het BES-fonds en de saldibalans met toelichting. De slotwet wordt als een apart kamerstuk gepubliceerd.

B. BELEIDSVERSLAG KONINKRIJKSRELATIES

3. Beleidsprioriteiten

Het jaar 2019 heeft in het teken gestaan van het leveren van maatwerk per eiland. Steeds vaker bleken de uitdagingen per eiland zo verschillend, dat een eigen aanpak en een set aan maatregelen noodzakelijk werden geacht. Deze beweging is afgelopen jaren ingezet en heeft in 2019 verder vorm gekregen. Het Bestuursakkoord Bonaire en de bestuurlijke ingreep op Sint Eustatius in 2018 zijn daar voorbeelden van. Dit jaar is deze maatwerkaanpak uitgebreid met onder andere het sluiten van het Saba Package en het Groeiakkoord met Curaçao (Kamerstukken II 2018/19, [34269, nr. 5](#)). Op Sint Maarten staat nog steeds de wederopbouw centraal en in 2019 zijn diverse projecten gestart. Daarnaast blijft de financieel-economische situatie van alle eilanden (met uitzondering van Saba) een aandachtspunt dat maatwerk per eiland vergt.

Tevens is er in 2019 hard gewerkt aan de onderlinge samenwerking en het overkoepelende belang van de eilanden. Zo heeft het kabinet haar reactie op de adviezen van de Afdeling advisering van de Raad van State (RvS) en het Interdepartementaal Beleidsonderzoek Koninkrijksrelaties (IBO KR) geformuleerd en is er gestart met het bieden van ondersteuning aan Aruba en Curaçao in het kader van de uitdagingen die beide landen ondervinden (mede) als gevolg van de situatie in Venezuela.

Coördinerende verantwoordelijkheid BZK

Met de kabinetsreactie op de voorlichting van de Afdeling advisering van de RvS en het IBO KR is verder richting gegeven aan de vormgeving van de Haagse coördinatie en de samenwerking tussen Europees Nederland en Caribisch Nederland. Niet als doel op zich, maar om het sociaaleconomische perspectief in Caribisch Nederland te verbeteren, met als uitgangspunt om alle Nederlanders gelijkwaardig te behandelen.

De belangrijkste aanbevelingen, die door het kabinet zijn overgenomen:

- Een uitvoeringsagenda per eiland opstellen, als logisch vervolg op de bestuursakkoorden die al met Bonaire en Saba zijn gesloten.
- Bij wet- en regelgeving steeds bezien of en hoe deze wetgeving van toepassing kan worden verklaard in Caribisch Nederland én of differentiatie nodig en wenselijk is.
- De huidige taakverdeling tussen het Rijk en de openbare lichamen verduidelijken en herijken.
- Verschillende mogelijkheden van toezicht en sturing in de wet uitbreiden, zodat er bestuurlijk gedifferentieerd kan worden al naargelang de specifieke situaties van de drie eilanden.
- In overleg met de eilandbesturen het ambtelijk apparaat versterken en de publieke dienstverlening aan de inwoners van de eilanden verbeteren.

De coördinerende verantwoordelijkheid van BZK loopt grotendeels via het voorzitterschap van de stuurgroep Caribisch Nederland. In 2019 is, onder regie van de stuurgroep Caribisch Nederland, een start gemaakt met de uitvoering van de aanbevelingen uit de kabinetsreactie. Dit loopt de komende jaren door.

Wederopbouw bovenwinden

Versterking grenstoezicht Sint Maarten

De uitvoering van het grenstoezicht in Sint Maarten vormde na het passeren van orkaan Irma een verhoogd risico voor de veiligheid. Een integrale en versterkte uitvoering van het grenstoezicht is een essentiële schakel in de aanpak van criminaliteit en instroom van illegale arbeidsmigranten.

In 2019 is verder uitvoering gegeven aan de onderlinge regeling versterking grenstoezicht Sint Maarten. De uitvoering van de onderlinge regeling wordt in de praktijk steeds zichtbaarder. Zo er is sprake van een multidisciplinaire aanpak van de grensdiensten, geïnstitutionaliseerde samenwerkingsverbanden (ook met Frankrijk), een gerichte inzet van de flexpool Koninklijke Marechaussee (KMar), nieuw materiaal en veilige uitrusting en tot slot worden er diverse trainingen en opleidingen gegeven. De grote uitdaging is echter de verduurzaming van deze positieve maatregelen, wat geborgd dient te worden in de begroting van Sint Maarten.

Integriteitskamer Sint Maarten

Nederland draagt, op basis van eerder gemaakte afspraken, financieel bij aan de integriteitskamer. Dit houdt in dat Nederland van 2018 tot en met 2021 zorg zal dragen voor de financiering van de helft van de kosten van de integriteitskamer. De andere helft, waar Sint Maarten voor verantwoordelijk is, zal tot en met 2020 vergoed worden vanuit de wederopbouwmidelen die beschikbaar zijn voor directe steun. In 2019 zijn de voorbereidingen getroffen voor het fysiek bemannen en operationeel krijgen van de integriteitskamer, de Raad van Toezicht en het secretariaat. Verwachting is dat begin 2020 de laatste benoeming plaatsvindt (voorzitter Raad van Toezicht) en dat de werkzaamheden van de integriteitskamer van start kunnen gaan.

Wederopbouw Sint Maarten

Het hoofdspoor van de wederopbouw van Sint Maarten verloopt via een trustfonds bij de Wereldbank. Met twee tranches van respectievelijk € 112 mln. en € 150 mln. is er tot nu toe € 262 mln. in het trustfonds gestort. Er is nog maximaal € 190,9 mln. beschikbaar voor toekomstige stortingen in het trustfonds. In 2019 is een overbruggingskrediet van € 13,2 mln. voor de luchthaven verstrekt, zodra het overbruggingskrediet is terugontvangen komt deze weer beschikbaar op de Aanvullende Post. Daarmee komt de stand van de Aanvullende Post in 2019 op € 177,7 mln.. Inmiddels is voor € 185 mln. aan projecten in uitvoering.

In 2019 zijn verschillende wederopbouwprojecten in uitvoering gegaan. Zo zijn er met behulp van Nederland inmiddels ruim 1.100 huizen hersteld met hulpgeld uit Nederland. Hiervan is bijna de helft gerealiseerd met de wederopbouwmiddelen die door de Minister van BZK beschikbaar zijn gesteld en de rest dankzij de inzamelingsactie van het Rode Kruis. Het trustfonds voorziet bovendien in verschillende projecten waarmee in totaal nog circa 500 huizen worden opgeknapt in 2020. Verder is het herstel van noodvoorzieningen zoals politiebureaus en de meldkamer vergevorderd en loopt het inkomens- en beroepstrainingsprogramma voor werklozen en inwoners met onvoldoende werk voortvarend met ruim 1.300 gevolgde trainingen (Kamerstukken II 2019/20, [34773, nr. 19](#)). Naast de uitvoering van deze projecten stond 2019 vooral in het teken van voorbereiding van verschillende nieuwe projecten. Deze voorbereidingen hebben er onder andere toe geleid dat op de valreep van 2019 de benodigde overeenkomsten voor de financiering van het herstel van het luchthaven terminalgebouw zijn ondertekend.

Naast het traject met de Wereldbank, verleent Nederland ook voor € 98,3 mln. directe steun aan Sint Maarten vanuit de middelen voor de wederopbouw van Sint Maarten. Een gedeelte hiervan, in totaal € 41 mln., is besteed aan liquiditeitssteun. De rest van deze middelen zijn onder andere de bijdragen aan de inrichting van de integriteitskamer en de versterking van het grenstoezicht betaald. Daarnaast heeft Nederland in 2019 technische ondersteuning aangeboden bij het op orde brengen van het gevangeniswezen op Sint Maarten. Dergelijke vormen van ondersteuning hebben in 2019 niet geleid tot Nederlandse inzet wegens het ontbreken van een formeel verzoek om ondersteuning vanuit de regering van Sint Maarten. Over de detentiesituatie wordt met regelmaat gerapporteerd door en gesproken met de autoriteiten van Sint Maarten. De bijstand aan het Korps Politie Sint Maarten (KPSM) is conform afspraak per 1 juli 2019 voor rekening van de regering van Sint Maarten gekomen. Parallel daaraan vindt een geleidelijke afbouw van de bijstand plaats.

Wederopbouw Saba en Sint Eustatius

In 2019 is het herstel van beschadigde woningen in een zeer vergevorderd stadium geraakt. De meeste huizen zijn inmiddels hersteld, waarbij de zwaarst beschadigde woningen als eerste zijn aangepakt. Alleen op Sint Eustatius wordt in 2020 nog de laatste hand gelegd aan een aantal minder zwaar beschadigde woningen. Het herstel van scholen en overheidsgebouwen is in 2019 geheel afgerond. De natuurprojecten op beide eilanden zijn afgerond of in gang gezet. Voor enkele projecten geldt dat ze met een startsubsidie zijn opgezet, maar vanwege de aard een langere doorlooptijd hebben. Dat is bijvoorbeeld het geval bij het herbebossingsproject waarin bomen worden opgekweekt. Over de voortgang van deze projecten is gerapporteerd in de voortgangsrapportage van 29 mei 2019 (Kamerstukken II 2018/19, [35000 IV nr. 57](#)). Het herstel van de wegen is in gang gezet en het project voor de bescherming van de klif onder Fort Oranje bevindt zich in de afrondende fase, waarbij 80% van het werk inmiddels heeft plaatsgevonden. Dit project maakt deel uit van de integrale aanpak van de erosieproblematiek door de Ministeries van IenW, OCW, BZK en het openbaar lichaam Sint Eustatius.

Rechtshandhaving/versterken rechtsstaat

Team Bestrijding Ondernijning (TBO)

De projectmatige aanpak van de georganiseerde (ondernijnde) criminaliteit is in 2018 gecontinueerd tot en met 2021. Deze aanpak (beter bekend onder de naam Team Bestrijding Ondernijning, TBO) krijgt vorm door een extra inzet van het Recherche Samenwerkingsteam (RST), de Openbaar Ministeries en het Gemeenschappelijk Hof. De resultaten in 2019 illustreren nut en noodzaak van deze inzet (Kamerstukken II 2019/20, [35300 IV, nr. 14](#)). De onderzoeken kennen een zeker tijdsverloop, zijn complex, omvangrijk, hebben doorgaans een (zware) financieel-economische component en hebben een grensoverschrijdend karakter. Dat maakt samenwerking tussen de landen van het Koninkrijk noodzakelijk. In de onderzoeken tot op heden is criminele betrokkenheid van onder meer politici, ambtenaren, belangrijke overheidsbedrijven, organisaties in de (semi-)collectieve sector en private ondernemingen aangetoond. Het gaat dan om onder meer corruptie, belastingfraude, witwassen, valsheid in geschrifte, oplichting of verduistering. Deze projectaanpak legt de verwevenheid tussen onder- en bovenwereld bloot en maakt duidelijk dat misdaad niet loont.

Het Protocol inzake gespecialiseerde researchsamenwerking tussen de landen van het Koninkrijk Aruba, Curaçao, Sint Maarten en Nederland is herzien ([Stcrt. 2019, 38964](#)). De vier landen hebben hierin afspraken vastgelegd over taakgebieden, een herinrichting, het sturingsmodel en informatiedeling van het RST (Kamerstukken II 2018/19, [29628, nr. 861](#)).

Versterking goed bestuur en regionale ontwikkeling

Bestuurlijk ingrijpen Sint Eustatius

Door middel van de [Tijdelijke wet taakverwaarlozing Sint Eustatius](#) heeft Nederland in februari 2018 bestuurlijk ingegrepen op Sint Eustatius. Om de bestuurlijke en ambtelijke organisatie te verbeteren is er in 2018 een aantal projecten opgepakt, zoals de verbetering van het financieel beheer, de reorganisatie van het ambtelijk apparaat en het op orde brengen van alle administraties van het openbaar lichaam. Over de voortgang van de verschillende projecten is gerapporteerd in de voortgangsrapportages (Kamerstukken II 2018/19, [35000 IV, nr. 57](#) en Kamerstukken II 2019/20, [35300 IV, nr. 36](#)).

In zijn brief aan de Tweede en Eerste Kamer van 24 september 2019 (Kamerstukken II 2019/20, [35300 IV, nr. 6](#)) heeft de Staatssecretaris van BZK het voornemen uitgesproken om op 21 oktober 2020 de verkiezingen van de eilandsraad te organiseren. Deze verkiezingen vormen de eerste stap op weg naar het geleidelijk herstel van de reguliere bestuurlijke verhoudingen en het einde van de bestuurlijke ingreep. Hoewel er al veel werk is verzet op Sint Eustatius en er concrete verbeteringen zichtbaar zijn, is er nog steeds veel te doen voordat er sprake is van een stevig fundament waarop een nieuw lokaal bestuur verder kan bouwen. Er is meer tijd nodig om op verscheidene terreinen orde op zaken te stellen. De Staatssecretaris achtte een geleidelijke overgang naar reguliere bestuurlijke verhoudingen daarom noodzakelijk en wil dit in een nieuwe tijdelijke wet regelen. Dit wetstraject is in 2019 aangevangen en loopt door in 2020.

Versterken bestuur

In 2019 is uitvoering gegeven aan het Bestuursakkoord Bonaire dat in november 2018 is afgesloten tussen het openbaar lichaam Bonaire en de Staat der Nederlanden (Kamerstukken I 2018/19, [35000 IV, nr. B](#)). In juni 2019 is ook het Saba Package getekend, een soortgelijke samenwerking tussen het openbaar lichaam van Saba en de Staat der Nederlanden (Kamerstukken II 2018/19, [35000 IV, nr. 66](#)). Beide akkoorden hebben ten doel een bijdrage te leveren aan de verbetering van de levensstandaard van de inwoners van Bonaire en Saba. In 2019 zijn op dit gebied diverse stappen gezet onder andere door het ondertekenen van het convenant volkshuisvesting Bonaire en het opstellen van een verbeterplan voor de versterking van het ambtelijk apparaat op Bonaire (Kamerstukken II 2018/19, [35000 IV, nr. 58](#)). Een ander belangrijk onderdeel van de akkoorden is het versterken van het lokale bestuur en het ambtelijk apparaat, onder andere door het Talent Ontwikkel Programma (TOP) Bonaire voor jonge lokale professionals.

Regionale knelpunten Caribisch Nederland

De eerste tranche van de Regio Envelop Caribisch Nederland bedroeg € 30 mln. afkomstig van de begroting van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) en de eerste projecten hiervan zijn inmiddels in uitvoering, bijvoorbeeld de renovatie van het slachthuis op Bonaire en het landbouwproject op Saba (Kamerstukken II 2019/20, [29697, nr. 72](#)).

Venezuela

Het kabinet heeft in 2019, mede gelet op de situatie in Venezuela én met het oog op crisisbeheersing in de regio, € 23,8 mln. vrijgemaakt voor ondersteuning van de Benedenwindse Eilanden. In dit kader heeft het Ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) in september 2019 de uitvoering van technische ondersteuning aan Aruba en Curaçao bij het verder optimaliseren van vreemdelingenprocessen voortgezet. Daarnaast is het Ministerie van Defensie in 2019 gestart met maatregelen ter versterking van de maritieme grenzen. Het Ministerie van BZK heeft in december 2019 een eerste bijdrage geleverd ter verbetering van de omstandigheden binnen de vreemdelingenbewaring in Curaçao. Bovendien heeft het Ministerie van BZK een eerste bijdrage geleverd aan diverse bijstandsprojecten in Aruba (Kamerstukken I 2018/19, 29653, nr. H).

Financiële situatie (ei)landen in relatie tot financieel toezicht en economische ontwikkeling

Aruba

De financieel-economische situatie van Aruba blijft zorgelijk. Zowel in 2017 als in 2018 werden de begrotingsnormen uit de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft) niet gehaald. Om het financieel toezicht op Aruba door de Rijksministerraad (RMR) en het Collega Aruba financieel toezicht (CAft) te continueren na 2018, is op 22 november 2018 een protocol gesloten tussen Nederland en Aruba met een nieuw normenkader voor de jaren 2019 tot en met 2021 en verder (Kamerstukken II 2018/19, [35000 IV, nr. 31](#)). De inhoud van het Protocol 2018 moet nog adequaat worden vastgelegd in wet- en regelgeving door Aruba. Op 23 september 2019 heeft het CAft de RMR geadviseerd een aanwijzing aan de Ministerraad van Aruba te geven. In reactie hierop hebben de Minister van BZK en de Minister-president van Aruba op 21 november 2019 afspraken gemaakt om te komen tot een solide Arubaanse begroting 2020, betere motivering van (toekomstige) baten en lasten en om hierover te rapporteren aan de RMR. Naar aanleiding van deze afspraken heeft de RMR besloten de Ministerraad van Aruba vooralsnog geen aanwijzing te geven. Indien de afspraken van 21 november 2019 niet of onvoldoende worden nagekomen, volgt mogelijk alsnog een aanwijzing.

Curaçao en Sint Maarten

Het financieel toezicht op Curaçao en Sint Maarten is geregeld in de [Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten \(Rft\)](#). Op Curaçao vormen, naast een stagnerende economische groei, de beperkte capaciteit om tegenvallers op te vangen en de ontwikkelingen rondom de olieraffinaderij de grootste risico's. Op 12 juli 2019 heeft de RMR het besluit genomen tot het geven van een aanwijzing aan het bestuur van Curaçao tot aanpassing van de begroting 2019 (Kamerstukken II 2018/19, [34269, nr. 5](#)). Tegen dit besluit is door Curaçao kroonberoep aangetekend. Deze procedure was eind 2019 nog niet afgerond.

De economie van Sint Maarten groeit de komende jaren relatief hard. In 2019 groeide de economie met 5% en het IMF verwacht dat Sint Maarten in 2020 een economische groei heeft van ongeveer 3%. Het snelle herstel van het toerisme en investeringen in het kader van wederopbouw dragen bij aan een spoedig herstel van de economie. Sint Maarten heeft 2019 afgesloten met een begrotingstekort van ANG 45 mln. en heeft voor 2019 ook behoefte gehad aan liquiditeitssteun. Aan het toekennen van de liquiditeitssteun heeft de Rijksministerraad echter voorwaarden verbonden. Tot op heden

voldoet Sint Maarten niet aan de gestelde voorwaarden waardoor de liquiditeitssteun voor 2019 niet is uitgekeerd. Wel is € 16,5 mln. aan liquiditeitssteun, welke in 2018 was toegekend, in 2019 uitgekeerd.

Het College financieel toezicht (Cft) is nauw betrokken bij het op orde brengen van het financieel beheer van de landen conform [artikel 4 Rft](#). Daarnaast kunnen de landen gebruik maken van de expertise en advisering van de eigen rekenkamers.

BES-eilanden

Daar waar Saba al enkele jaren een goedkeurende accountantsverklaring krijgt, blijft het voor Bonaire en Sint Eustatius een uitdaging om het financieel beheer naar een aanvaardbaar niveau te brengen. Hoewel het financieel beheer op orde is, ondervindt Saba toenemende druk op de begroting. De begroting van Saba kent namelijk veel incidentele bijdragen, soms ook voor structurele taken. In het Saba Package is afgesproken om per ministerie te bezien hoe structurele taken ook met structurele middelen gedekt kunnen worden. In het kader van het bestuurlijke ingrijpen is in 2018 een verbetertraject financieel beheer gestart op Sint Eustatius, dit traject is in 2019 voortgezet. Er is al veel werk verzet, maar er moet ook nog steeds veel gebeuren om te komen tot een verantwoorde overdracht aan een nieuw bestuur. Het trage en gefragmenteerde digitaliseringsproces speelt hier een belangrijke rol in. Ook op Bonaire blijft het financieel beheer een aandachtspunt en is het als een van de hoofdprioriteiten opgenomen in het Bestuursakkoord Bonaire. Inmiddels is een verbeterplan voor het financieel beheer opgesteld en wordt het versneld in uitvoering gebracht. Het College financieel toezicht (Cft) is ook voor de openbare lichamen betrokken bij het op orde brengen van het financieel beheer.

Groeiakkoord Curaçao

Gelijktijdig met de aanwijzing vanuit de RMR heeft Nederland op 12 juli 2019 in een onderlinge regeling (het Groeiakkoord) met Curaçao afspraken gemaakt over het duurzaam oplossen van de economische problemen van het eiland (Kamerstukken II 2018/19, [34269, nr. 5](#)). Er zijn onder andere afspraken gemaakt over hervormingen in de sociale sector, de zorg, het onderwijs, de arbeidsmarkt en het overheidsapparaat. Belangrijke voorwaarde voor de geboden ondersteuning vanuit Nederland hierbij is, dat deze daadwerkelijk wordt ingezet om de overheidsfinanciën op orde te krijgen, de economie een impuls te geven en noodzakelijke structurele hervormingen door te voeren. In 2019 is ondersteuning geleverd bij het ontwikkelen van strategisch grondexploitatiebeleid, het opzetten van een garantiefonds en het inrichten van de financiële functie.

Realisatie beleidsdoorlichtingen Koninkrijksrelaties

Tabel 1 Realisatie beleidsdoorlichtingen Koninkrijksrelaties									
Artikel	Naam artikel	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Geheel artikel?
1	Versterken rechtsstaat					X			Ja
4.1	Bevorderen sociaaleconomische structuur Curaçao, Sint Maarten en Aruba					X			Nee
4.2	Bevorderen sociaaleconomische structuur Caribisch Nederland								
5.1	Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen: schuldsanering landen Curaçao en Sint Maarten					X			Ja
5.2	Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen: Leningen en/of garanties landen Curaçao, Sint Maarten en Aruba								
8.1	Wederopbouw Bovenwindse eilanden: Wederopbouw								
8.2	Wederopbouw Bovenwindse eilanden: Noodhulp								

Toelichting

Artikel 4.1 Aruba, Curaçao en Sint Maarten

De onder artikelonderdeel 4.1 geraamde pensioentolagen worden niet in de beleidsdoorlichting meegenomen.

Het meest recente overzicht van de programmering van evaluaties en beleidsdoorlichtingen vindt u op rijksbegroting.nl.

Voor de realisatie van andere onderzoeken, zie bijlage 1 «[Overzicht afgerond evaluatie- en overig onderzoek](#)».

Overzicht risicoregelingen Koninkrijksrelaties

Tabel 2 Overzicht verstrekte garanties (bedragen x € 1.000)									
Artikel	Omschrijving	Uitstaande garanties 2018	Verleend 2019	Vervallen 2019	Uitstaande garanties 2019	Garantieplafond	Totaalplafond	Totaalstand risicovoorziening	
Artikel 5 Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen	Nederlandse Investeringsbank Ontwikkelingslanden/ leningen aan het land Aruba	230	0	230	0	0	0	0	
Artikel 5 Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen	9e Europees Ontwikkelingsfonds verlenging	1.876	0	0	1.876	0	1.876	0	
Totaal		2.106	0	230	1.876	0	1.876	0	

De garantie aan het land Aruba is in 2019 komen te vervallen. Er zijn in 2019 geen uitgaven gedaan op garanties. Voor verdere informatie wordt verwezen naar de toelichting bij de saldibalans.

Tabel 3 Overzicht verstrekte leningen (bedragen x 1.000)

Artikel	Omschrijving	Uitstaande lening in andere valuta	Uitstaande lening in €¹	Looptijd lening	Totaalstand risicovoorziening 2018	Totaalstand mutatie volume risicovoorziening 2019 en 2018
Totaal verstrekte leningen			1.298.616		–	–
Artikel 5 Schuldsanering/ lopende inschrijving/ leningen			1.246.587			
	Lening lopende inschrijving Curaçao 2,5%	ANG 81.979	32.690	10 jaar (2010-2020)		
	Lening lopende inschrijving Curaçao 2,75%	ANG 139.735	55.720	15 jaar (2010-2025)	–	–
	Lening lopende inschrijving Curaçao 2,875	ANG 370.000	147.539	20 jaar (2010-2030)	–	–
	Lening lopende inschrijving Curaçao 3,0%	ANG 474.900	189.369	25 jaar (2010-2035)	–	–
	Lening lopende inschrijving Curaçao 3,125%	ANG 582.391	232.231	30 jaar (2010-2040)	–	–
	Lening lopende inschrijving Curaçao 2,75%	ANG 62.604	25.226	30 jaar (2013-2043)	–	–
	Lening lopende inschrijving Curaçao 2,45%	ANG 247.036	103.186	30 jaar (2014-2044)	–	–
	Lening lopende inschrijving Curaçao 1,6%	ANG 212.727	112.230	30 jaar (2015-2045)	–	–
	Lening lopende inschrijving Curaçao 1,62%	ANG 33.296	17.997	30 jaar (2015-2045)	–	–
	Lening lopende inschrijving Curaçao 1,0%	ANG 59.050	29.702	30 jaar (2016-2046)	–	–
	Lening lopende inschrijving Curaçao 1,24%	ANG 60.000	28.448	30 jaar (2017-2047)	–	–
	Lening lopende inschrijving Curaçao 0,92%	ANG 69.100	34.167	30 jaar (2019-2049)	–	–
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,5%	ANG 49.875	19.992	10 jaar (2010-2020)	–	–
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,625%	ANG 73.500	29.461	15 jaar (2010-2025)	–	–
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,75 %	ANG 78.571	31.494	20 jaar (2010-2030)	–	–
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,875%	ANG 50.000	20.042	25 jaar (2010-2035)	–	–
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 3,0%	ANG 50.000	20.042	30 jaar (2010-2040)	–	–
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,25%	ANG 58.652	24.765	15 jaar (2014-2029)	–	–
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,375%	ANG 44.818	18.739	20 jaar (2014-2034)	–	–
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 2,45%	ANG 39.526	14.931	30 jaar (2014-2044)	–	–
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 1,8%	ANG 25.226	13.388	30 jaar (2014-2044)	–	–
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 0,5%	ANG 20.800	10.606	7 jaar (2016-2023)	–	–
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 0,83%	ANG 18.811	8.895	25 jaar (2017-2032)	–	–
	Lening lopende inschrijving Sint Maarten 0,74%	ANG 32.900	16.459	30 jaar (2019-2049)	0	494
	Lening Ontwikkelingsbank Nederlandse Antillen	–	1.341	29 jaar (2001-2030)	–	–
	Maatregel Tussenbalans begrotingslening Aruba 2,5%	–	763	30 jaar (1991-2021)	–	–
	Maatregel Tussenbalans begrotingslening Aruba 2,5%	–	1.256	30 jaar (1992-2022)	–	–

Artikel	Omschrijving	Uitstaande lening in andere valuta	Uitstaande lening in € ¹	Looptijd lening	Totaalstand risicovoorziening 2018	Totaalstand mutatie volume risicovoorziening 2019 en 2018
	Maatregel Tussenbalans begrotingslening Aruba 2,5%	–	953	30 jaar (1993-2023)	–	–
	Maatregel Tussenbalans begrotingslening Aruba 2,5%	–	453	30 jaar (1994-2024)	–	–
	Maatregel Tussenbalans begrotingslening Aruba 2,5%	–	85	30 jaar (1995-2025)	–	–
	Water en Energiebedrijf Aruba 2,5%	ANG 9.199	4.416	30 jaar (1995-2025)	–	–
Artikel 8 Noodhulp en wederopbouw Bovenwindse eilanden			52.029			
	Liquiditeitssteun Sint Maarten 0%	ANG 50.000	22.790	30 jaar (2018-2048)	–	–
	Liquiditeitssteun Sint Maarten 0%	ANG 32.600	15.789	30 jaar (2018-2048)	–	–
	Liquiditeitssteun Sint Maarten 0%	\$ 15.000	13.450	1 jaar (2019-2020)	–	–

¹ In de begroting 2020 is abusievelijk gebruik gemaakt van de marktwaarde in 2019.

Toelichting

De leningen aan de landen worden meestal afgesloten in Antilliaanse guldens en vastgelegd in de begroting in euro's. Deze vastlegging gebeurt op basis van de geldende koers op het moment van aangaan van de lening (historische waarde).

Ten behoeve van de lening lopende inschrijving van Sint Maarten van 2019 is een begrotingsreserve van 3% op de Aanvullende Post gereserveerd.

4. Beleidsartikelen

Artikel 1. Versterken rechtsstaat

A. Algemene doelstelling

Het bevorderen van goed bestuur door middel van samenwerking op het gebied van veiligheid, rechtshandhaving en grensbewaking en ondersteuning van de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

B. Rol en verantwoordelijkheid

Rechtshandhaving en veiligheid zijn autonome aangelegenheden van de landen van het Koninkrijk. Het beleid is er hoofdzakelijk op gericht om invulling te geven aan samenwerkingsregelingen en de uitvoering van rijkswetten, ter bevordering van de rechtshandavingsketen en de algemene veiligheid in Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Dit komt voort uit [artikel 36 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden \(Statuut\)](#) dat bepaalt dat landen binnen het Koninkrijk elkaar hulp en bijstand verlenen, en komt tot stand door middel van samenwerkingsregelingen op basis van [artikel 38 van het Statuut](#), of op grond van geldende rijkswetten.

Elk land in het Koninkrijk heeft de zorg voor de verwezenlijking van de fundamentele rechten en vrijheden van de mens, de rechtszekerheid en de deugdelijkheid van bestuur. De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) stimuleert de landen bij het invullen van deze verantwoordelijkheid.

De ondersteuning en versterking van de rechtsstaat die Nederland biedt aan Aruba, Curaçao en Sint Maarten is belegd bij de bewindspersoon verantwoordelijk voor de Koninkrijksrelaties, die daarin nauw samenwerkt met de betrokken bewindspersonen van Justitie en Veiligheid en Defensie die de operationele capaciteit voor de ondersteuning en versterking leveren. Via de ondersteuning van de researchcapaciteit en het ondersteunen van de rechterlijke macht in de landen, worden ook de researchcapaciteit en de rechterlijke macht in de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, ondersteund.

C. Beleidsconclusies

Het jaar 2019 is belangrijk geweest voor het Recherchesamenwerkingsteam (RST). In januari is het herziene Protocol Recherchesamenwerking¹ en marge van het Justitieel Vierpartijenoverleg (JVO) ondertekend door de vier Ministers van Justitie en de Staatssecretaris van BZK (Kamerstukken II 2018/19, [29628, nr. 861](#) en [Stcrt. 2019, 38964](#)). Het gewijzigde Protocol legt nadere afspraken tussen de landen van het Koninkrijk op het gebied van informatiedeling en de inrichting van het RST vast. Tevens heeft dit de mogelijkheid geboden voor een verduurzaming van de inzet. De herinrichting van het RST is in de loop van 2019 in gang gezet. Dit betekent dat er vanaf 2019 met centrale teams vanuit Curaçao en decentrale teams bij de Korpsen van Aruba, Bonaire, Curaçao en Sint Maarten wordt gewerkt.

¹ Protocol inzake gespecialiseerde recherchesamenwerking tussen de landen van het Koninkrijk.

Op 23 januari 2019 is tijdens het JVO het nieuwe Protocol flexpool Koninklijke Marechaussee² ondertekend (Kamerstukken II 2018/19, [35000 IV, nr. 40](#)). Met de ondertekening van dit protocol is de inzet van de flexpool afgebakend tot grensgerelateerde politietaken. Hiermee wordt optimaal gebruik gemaakt van de kennis en kunde van het personeel van de Koninklijke Marechaussee. De huidige inzet van de flexpool is essentieel voor het grenstoezicht op de landen. Op Sint Maarten is de inzet van de flexpool onderdeel van de onderlinge regeling versterking grenstoezicht Sint Maarten.

De projectmatige aanpak van de georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit is in 2018 gecontinueerd tot en met 2021. Deze aanpak (beter bekend onder de naam Team Bestrijding Ondermijning, TBO) krijgt vorm door een extra inzet van het RST, de Openbaar Ministeries en het Gemeenschappelijk Hof. De resultaten in 2019 illustreren nut en noodzaak van deze inzet (Kamerstukken II 2019/20, [35300 IV, nr. 14](#)). De onderzoeken kennen een zeker tijdsverloop, zijn complex, omvangrijk, hebben doorgaans een (zware) financieel-economische component en hebben een grensoverschrijdend karakter. Dat maakt samenwerking tussen de landen van het Koninkrijk noodzakelijk. In de onderzoeken tot op heden is criminele betrokkenheid van onder meer politici, ambtenaren, belangrijke overheidsbedrijven, organisaties in de (semi-)collectieve sector en private ondernemingen aangetoond. Het gaat dan om onder meer corruptie, belastingfraude, witwassen, valsheid in geschrifte, oplichting of verduistering. Deze projectaanpak legt de verwevenheid tussen onder- en bovenwereld bloot en maakt duidelijk dat misdaad niet loont.

D. Tabel Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 1 Versterken rechtsstaat (bedragen x € 1.000)							
	Realisatie				Vastgestelde begroting	Vastgestelde begroting	Verschil
	2015	2016	2017	2018			
Verplichtingen	26.754	67.650	75.487	27.795	40.107	40.434	- 327
Uitgaven	65.475	77.735	69.841	45.772	40.422	40.434	- 12
1.1 Versterken rechtsstaat	65.475	77.735	69.841	45.772	40.422	40.434	- 12
Bijdragen aan ZBO's / RWT's	0	0	14.355	34.703	29.456	27.141	2.315
Recherchecapaciteit (Nationale Politie)	0	0	14.355	34.703	29.456	27.141	2.315
Bijdragen aan medeoverheden	0	26	0	0	15	0	15
Overige bijstand aan de landen	0	26	0	0	15	0	15
Bijdragen aan andere begrotingshoofdstukken	65.475	77.709	55.486	11.069	10.951	13.293	- 2.342
Duradero	939	712	0	0	0	0	0
Grensbewaking (Defensie)	6.100	6.100	6.100	6.100	6.209	6.100	109
Kustwacht Defensie)	38.504	37.838	46.106	0	0	0	0
Recherchecapaciteit (Nationale Politie)	15.595	28.528	0	0	0	0	0
Rechterlijke macht (JenV)	4.337	4.531	3.280	4.969	4.742	7.193	- 2.451
Ontvangsten	5.192	5.981	2.174	3.952	4.253	0	4.253

² Protocol inzake de inzet van personeel vanuit de flexibel inzetbare pool Koninklijke Marechaussee.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Uitgaven

Bijdragen aan ZBO's/RWT's

Recherchecapaciteit (Nationale Politie)

Zoals vastgelegd in de [Rijkswet politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba](#) en het herziene Protocol Recherchesamenwerking heeft het RST in 2019 uitvoering gegeven aan de bestrijding van zware, georganiseerde en grensoverschrijdende criminaliteit. Daarnaast heeft het Recherche Samenwerkingsteam (RST) de afhandeling van internationale rechtshulpverzoeken op dit gebied verricht. De hogere uitgaven in 2019 zijn veroorzaakt door facturen uit 2017 en 2018.

Bijdragen aan andere begrotingshoofdstukken

Grensbewaking (Defensie)

Nederland heeft 43 FTE van de Koninklijke Marechaussee ter beschikking aan de landen gesteld voor de versterking van het grenstoezicht. De inzet vindt plaats onder lokaal gezag van de Ministers van Justitie en op verzoek van de landen. Het Ministerie van BZK vergoedt de kosten.

Rechterlijke macht (Justitie en Veiligheid)

Nederland heeft op verzoek van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie en de Ministers van Justitie van de Caribische delen van het Koninkrijk rechters en officieren van Justitie ter beschikking gesteld. De Raad voor de Rechtspraak en het Openbaar Ministerie in Nederland stellen de betreffende rechterlijke ambtenaren ter beschikking. In 2019 heeft het Ministerie van BZK de uitzendkosten voor deze rechterlijke ambtenaren op grond van het [Voorzieningenstelsel Buitenland-toeslagen Rechterlijke Ambtenaren \(VBRA\)](#) bekostigd. De onderuitputting wordt met name veroorzaakt, doordat de middelen voor het Parket Procureur Generaal en het Gemeenschappelijk Hof van Justitie in het kader van de projectaanpak TBO in 2019 bij eerste suppletore begroting 2019 naar de begroting van het Ministerie van JenV zijn overgeboekt, om één zuivere financieringslijn te borgen.

Ontvangsten

Na verrekening van de rijksbijdrage voor het RST en het TBO over 2017 en 2018 is er € 4,3 mln. teruggevloeid naar begrotingshoofdstuk IV Koninkrijksrelaties. Van deze ontvangsten is € 2,4 mln. ingezet als voorschot aan de Politie voor de kosten bij het RST in verband met de uitzending van personeel naar het Caribisch deel van het Koninkrijk. Het resterende bedrag is ingezet om overige uitgaven op begrotingsartikel 1 'Versterken rechtsstaat' te dekken.

Artikel 4. Bevorderen sociaaleconomische structuur

A. Algemene doelstelling

Nederland kan op verzoek van Aruba, Curaçao en Sint Maarten ondersteuning bieden bij de sociale en economische ontwikkeling en het verbeteren van de situatie omtrent de overheidsfinanciën.

Nederland bevordert gezamenlijk met de openbare lichamen de sociale en economische ontwikkeling op Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

B. Rol en verantwoordelijkheid

Ten aanzien van de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten

Aruba, Curaçao en Sint Maarten zijn volledig zelf verantwoordelijk voor de beleidvorming en -uitvoering in de landen. De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) kan op basis van (individuele) verzoeken van de landen beleidsmatige assistentie bieden om hen te ondersteunen, bijvoorbeeld door middel van het delen van kennis en het leveren van expertise.

Ten aanzien van de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba

De openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba maken onderdeel uit van het staatsbestel van Nederland. In de [Grondwet](#) is bepaald dat voor deze eilanden regels kunnen worden gesteld en andere specifieke maatregelen kunnen worden getroffen met het oog op de economische en sociale omstandigheden, de grote afstand tot het Europese deel van Nederland, hun insulaire karakter, kleine oppervlakte en bevolkingsomvang, geografische omstandigheden, het klimaat en andere factoren waardoor deze eilanden zich wezenlijk onderscheiden van het Europese deel van Nederland.

De Minister van BZK is verantwoordelijk voor de Rijkscoördinatie van beleid met betrekking tot Caribisch Nederland. Vanuit zijn coördinerende rol beheert het Ministerie van BZK het BES-fonds en de Shared Service Organisatie Caribisch Nederland (SSO-CN). Daarnaast stemt BZK het Rijksbeleid af in de ambtelijke stuurgroep Caribisch Nederland en zo nodig via een bewindspersonenoverleg Caribisch Nederland, om integrale besluitvorming ten aanzien van de openbare lichamen te bevorderen.

De Minister van BZK ondersteunt vanuit de begroting van Koninkrijksrelaties de openbare lichamen door middel van het delen van kennis en het leveren van expertise ter verbetering van het openbaar bestuur en economisch perspectief.

C. Beleidsconclusies

In 2019 heeft het Ministerie van BZK gezamenlijk met Aruba en Curaçao voorbereidingen getroffen en voor Curaçao middelen overgeheveld ten behoeve van de uitvoering van diverse (bijstands)projecten in het kader van Venezuela. De uitvoering van deze projecten vindt plaats in 2020.

D. Tabel Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 5 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4 Bevorderen sociaaleconomische structuur (bedragen x € 1.000)

	Realisatie					Vastge- stelde begroting	Vershil
	2015	2016	2017	2018	2019	2019	2019
Verplichtingen	0	16.600	21.694	49.787	27.316	11.198	16.118
Uitgaven	0	17.994	21.359	43.677	28.880	11.198	17.682
4.1 Curaçao, Sint Maarten en Aruba	0	5.281	7.566	5.797	6.535	4.966	1.569
Subsidies	0	0	0	0	268	0	268
Diverse subsidies	0	0	0	0	268	0	268
Opdrachten	0	1.039	748	241	160	1.258	- 1.098
Opdrachten landen	0	1.039	748	241	160	1.258	- 1.098
Inkomensoverdrachten	0	2.340	2.239	2.545	2.992	2.340	652
Toeslagen op pensioenen NA	0	2.340	2.239	2.545	2.992	2.340	652
Bijdragen aan medeoverheden	0	500	4.416	2.847	2.944	1.232	1.712
Afpakteam Aruba	0	500	0	0	0	0	0
Bijdragen landen	0	0	4.416	2.847	2.944	1.232	1.712
Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	0	1.402	163	164	171	136	35
Diverse bijdragen ¹	0	95	163	164	171	136	35
Samenwerkingsprogramma's	0	1.307	0	0	0	0	0
4.2 Caribisch Nederland	0	12.713	13.793	37.880	22.345	6.232	16.113
Subsidies	0	592	707	459	693	0	693
Subsidies Caribisch Nederland	0	142	467	459	693	0	693
Kinderrechten	0	450	240	0	0	0	0
Opdrachten	0	910	1.014	558	836	3.630	- 2.794
Kinderrechten	0	16	89	0	0	0	0
Onderzoek, Kennisoverdracht en Communicatie	0	894	925	558	807	100	707
Opdrachten Caribisch Nederland	0	0	0	0	29	3.530	- 3.501
Inkomensoverdrachten	0	3.303	1.385	26.501	3.017	1.382	1.635
Pensioenen en uitkeringen politieke ambtsdragers	0	1.830	1.385	26.501	3.017	1.382	1.635
PCN	0	1.473	0	0	0	0	0
Bijdragen aan medeoverheden	0	7.908	10.045	10.016	17.799	1.220	16.579
Bijzondere uitk. sociaaleconomische initiatieven	0	5.737	8.866	6.974	7.733	1.220	6.513
Kinderrechten	0	543	593	0	0	0	0
Onderzoek, Kennisoverdracht en Communicatie	0	1.628	586	3.042	10.066	0	10.066
Bijdragen aan agentschappen apparaat	0	0	392	336	0	0	0
Onderzoek, Kennisoverdracht en Communicatie	0	0	392	336	0	0	0
Bijdragen aan andere begrotingshoofdstukken	0	0	250	10	0	0	0
Onderzoek, Kennisoverdracht en Communicatie	0	0	250	10	0	0	0
Ontvangsten	0	8.422	14.575	6.563	0	0	0

1 De naam van deze regeling was in de Ontwerpbegroting 2019 "Bijdragen aan (inter)nationale organisaties".

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Uitgaven

4.1 Curaçao, Sint Maarten en Aruba

Subsidies

Diverse subsidies

Het Ministerie van BZK heeft een subsidie van € 0,3 mln. verstrekt aan de door Aruba aangedragen Stichting Fundacion pa Hende Muher den Dificultad (FHMD), die opvang en capaciteit realiseren voor slachtoffers van huiselijk geweld, mensenhandel en mensensmokkel. Met de bijdrage van het Ministerie van BZK kunnen in 2020 extra woonunits worden gecreëerd voor vrouwen en kinderen (Kamerstukken I, 2018/19, 29653, nr. H).

Met het Nederlandse deel van de FDA-restmiddelen zijn diverse subsidies verstrekt, onder andere aan Stichting Casa Cuna (weeshuis van Aruba), de Stichting Monumentenfonds Aruba en de Stichting Deugdelijk Bestuur Aruba.

Opdrachten

Opdrachten landen

Vanuit dit budget zijn onder meer kosten in het kader van het Samenwerkingsconvenant Curaçao en het Groeiakkoord Curaçao gefinancierd. Voor de afronding van de Rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) op Bonaire is bij tweede suppletoire begroting 2019 € 1 mln. op deze regeling vrijgemaakt en overgeheveld naar het instrument Bijdragen aan medeoverheden van artikel 4.2.

Inkomensoverdrachten

Toeslagen op pensioenen NA

Conform de regeling vaste verrekenkoers pensioeninkomen voormalig Nederlands-Antilliaans (NA) en Arubaanse pensioengerechtigden, zijn koersverschillen gecompenseerd. Daarnaast heeft de Stichting Pensioenfonds Caribisch Nederland (PCN) in 2019 een bedrag van € 1,2 mln. ontvangen. Deze bijdrage vloeit voort uit de in mei 2018 getekende overeenkomst met PCN ter versterking van het pensioenfonds voor Caribisch Nederland. Het kabinet voelt zich als overheidswerkgever verantwoordelijk voor de pensioenen van de ambtenaren in dienst van de Rijksdienst Caribisch Nederland, de openbare lichamen en scholen en zorginstellingen in Caribisch Nederland. De middelen zijn op grond van een interdepartementale afspraak meerjarig incidenteel bij eerste suppletoire begrotingswet toegevoegd. Het verschil tussen de realisatie en budget (na toevoeging van deze bijdrage van € 1,2 mln.) is toegevoegd aan de wisselkoersreserve op artikel 7.

Bijdragen aan medeoverheden

Bijdragen landen

Het Ministerie van BZK heeft per Miljoenennota 2020 een extra bijdrage ontvangen om de vreemdelingenbewaring op Curaçao uit te breiden en te verbouwen.

De autoriteiten van Aruba en Curaçao hebben op verzoek van het Ministerie van BZK de benodigde planvorming ontwikkeld, zodat Nederland op diverse terreinen (financiële) ondersteuning in het kader van Venezuela kon bieden.

Met het Nederlandse deel van de FDA-restmiddelen is de Landsrecherche Aruba versterkt middels inzet van het Recherchesamenwerkingsteam (RST).

Er is een financiële bijdrage geleverd aan het Talent Ontwikkelingsprogramma Curaçao voor ambtenaren en aan Sint Maarten is een bedrag beschikbaar gesteld voor de oprichting van de integriteitskamer.

Bijdragen aan (inter)nationale organisaties

Diverse bijdragen

Via het kleine projecten fonds wordt door de Vertegenwoordiging van Nederland in Curaçao, Aruba en Sint Maarten aan diverse lokale projecten bijgedragen. Het gaat om projecten die een bijdrage leveren aan de lokale maatschappij, op sociaal, cultureel, educatief of op sportterrein. Waar mogelijk houdt het project ook rekening met lange termijneffecten (duurzaamheid).

4.2 Caribisch Nederland

Subsidies

Subsidies Caribisch Nederland

Het Ministerie van BZK heeft een financiële bijdrage geleverd aan: 1) het Museon, om een tentoonstelling te organiseren over thema's als Caribische cultuur, identiteit en Koninkrijksverbanden; 2) Universiteit Utrecht, om te komen tot het equivalent van de Europese Erasmusbeurs maar dan binnen het Koninkrijk; en 3) Stichting WeConnect, om het werven van TOP Trainees mogelijk te maken en om Caribische studenten in Europees Nederland voorlichting te geven over onder andere Caribische carrièremogelijkheden. Deze activiteiten dragen bij aan mobiliteit, kennisroulatie en lokale capaciteitsbuilding.

UNICEF heeft een nieuw programma opgezet om de komende jaren de openbare lichamen te helpen met het ontwikkelen van de kinderrechten. Er wordt onder andere steun geboden bij de kinderrechteneducatie, communicatie voor ontwikkeling en monitoren van de aanbevelingen uit de Situation analysis.

Voor de bovenstaande subsidies hebben bij eerste en tweede suppletore begroting 2019 herschikkingen plaatsgevonden vanuit onder andere het instrument *opdrachten*.

Opdrachten

Onderzoek, Kennisoverdracht en Communicatie

Er heeft een financiële bijdrage voor een filmproject over Bonaire plaatsgevonden. Het thema is onder andere jonge professionals. Daarmee is een koppeling gemaakt met het TOP programma.

Opdrachten Caribisch Nederland

In het kader van het Bestuursakkoord 2018-2022 heeft het Ministerie van BZK een onderzoek naar de governance van overheidsbedrijven uit laten voeren. Tevens zijn er diverse kleine opdrachten gegund aan lokale partijen die in trainingen en coaching hebben voorzien van lokale bestuurders, eilandsraadsleden en ambtenaren. Er is geïnvesteerd in TOP Bonaire en het TOP Traineeship, waarmee aan capaciteitsversterking is gewerkt.

Bij eerste suppletoire begroting 2019 hebben er vanaf deze regeling diverse herschikkingen plaatsgevonden. Zo zijn de integrale middelen om de uitvoeringskracht van de openbare lichamen te vergroten in het sociaal domein herschikt naar het instrument *bijdragen aan medeoverheden*. Ook zijn er middelen herschikt naar het instrument *subsidies* voor subsidies aan onder andere UNICEF. Daarnaast zijn er bij slotwet 2019 middelen herschikt naar het instrument *bijdragen aan medeoverheden* om de bijdrage aan de afronding van de rioolwaterzuiveringsinstallatie op het juiste instrument te verantwoorden.

Inkomensoverdrachten

Pensioenen en uitkeringen politieke ambtsdragers

Uit de eindafrekening van het Werkliedenpensioenfonds, dat wordt beheerd door het Algemeen Pensioenfonds Curaçao (APC), bleek een tekort ten aanzien van werklieden afkomstig uit Bonaire en Saba. In afwachting van de gecontroleerde verantwoordingsverslagen 2013-2018, heeft in 2019 finale afrekening plaatsgevonden, inclusief een voorlopige rentevergoeding. Vanaf 2019 worden de uitkeringen verstrekt door de openbare lichamen Bonaire en Saba. Verder is een bijdrage geleverd ten behoeve van de pensioenen en wachtgeld voor oud politici van Caribisch Nederland.

Bij eerste suppletoire begroting 2019 zijn er middelen herschikt vanuit het instrument *opdrachten* voor de bijdrage aan het werkliedenpensioenfonds. Daarnaast zijn bij tweede suppletoire begroting 2019 bijdragen vanuit diverse departementen ontvangen voor het versterken van het vermogen van het Pensioenfonds Caribisch Nederland (PCN).

Bijdragen aan medeoverheden

Bijzondere uitk. sociaaleconomische initiatieven

Voor het laatste jaar was er vanuit de regeling integrale middelen budget beschikbaar voor uitkeringen aan de openbare lichamen ten behoeve van sociaaleconomische initiatieven. Een groot deel hiervan is aangewend voor het programma Bes(t) 4 kids en de naschoolse opvang. Ten behoeve van ondersteuning bij het opzetten en uitvoeren van het programma Bes(t) 4 kids op de eilanden zijn bij eerste en tweede suppletoire begroting extra middelen beschikbaar gesteld vanuit de begrotingen van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Tevens is er bij eerste suppletoire begroting 2019 door het Ministerie van SZW een additionele bijdrage geleverd voor het plaatsen van werkzoekenden op de arbeidsmarkt. Bij tweede suppletoire begroting 2019 zijn daarnaast extra middelen overgeheveld vanuit de Sociale Verzekeringsbank (via een overboeking vanuit het Ministerie van SZW) voor diverse sociaaleconomische initiatieven in Caribisch Nederland.

Onderzoek, kennisoverdracht en communicatie

Er is € 3,2 mln. aan het openbaar lichaam Bonaire verstrekt om de uitvoeringskracht te versterken. Dit bedrag wordt aangewend om de afspraken uit het Bestuursakkoord 2018-2022 na te komen en wordt ingezet om de organisatie verder te ontwikkelen en deze te bestendigen. Deze middelen zijn bedoeld voor capaciteit, opleidingen, ICT-ondersteuning en het verbeteren van het financieel beheer, om tot een robuust en duurzaam bestuurlijk en ambtelijk apparaat te komen.

Er is een bedrag van € 1,6 mln. aan het Openbaar Lichaam Saba verstrekt om de uitvoeringskracht te versterken en de organisatie verder te bestendigen. Het Ministerie van BZK werkt in nauw contact met het Openbaar Lichaam Saba om de eigen organisatie verder te ontwikkelen om de uitdagingen het hoofd te kunnen bieden.

Bij tweede suppletore begroting 2019 is met het oog op de speerpunten uit de kabinetsreactie op de Tijdelijke wet taakverwaarlozing (Kamerstukken II 2017/18, [31568, nr. 196](#)) en de aanstaande verkiezingen op Sint Eustatius (Kamerstukken II 2019/20, [35300 IV, nr. 6](#)) in totaal € 3,7 mln. beschikbaar gesteld ten behoeve van de reorganisatie van het ambtelijk apparaat en voor afronding van het verbeterplan voor het financieel beheer op Sint Eustatius.

Om bovenstaande bijdragen op het juiste instrument te verantwoorden zijn bij eerste en tweede suppletore begroting 2019 vanuit de begroting van BZK (VII) middelen overgeheveld. Daarnaast zijn er binnen artikel 4 middelen beschikbaar.

Artikel 5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen

A. Algemene doelstelling

Bij het transitieproces van de staatkundige verhoudingen van het Koninkrijk per 10-10-2010 is een deel van de schulden van Curaçao en Sint Maarten gesaneerd. Deze sanering helpt Sint Maarten en Curaçao tot een beheersbare financiële situatie te komen door lagere rentelastnormen en minder betalingsachterstanden (niveau 2005).

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) financiert de kosten die voortkomen uit de schuldsanering en lopende inschrijvingen via de begroting van Koninkrijksrelaties. Dit is terug te voeren op de bestuurlijke afspraken die zijn gemaakt in de aanloop naar de nieuwe staatkundige verhoudingen zoals die per 10 oktober 2010 hun beslag hebben gekregen. Nederland heeft een oplossing geboden voor de toenmalige schuldenproblematiek, door de verplichting op zich te nemen een belangrijk deel van de schulden van Curaçao en Sint Maarten over te nemen.

Om ervoor te kunnen zorgen dat Curaçao en Sint Maarten een gezonde financiële huishouding kunnen voeren, zijn afspraken gemaakt tussen deze landen en Nederland. Deze afspraken zijn geformaliseerd in de [Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten \(Rft\)](#) en betreffen een deugdelijk begrotingsbeleid, het op orde brengen van het financieel beheer en een effectief financieel toezicht ter voorkoming van nieuwe schuldenopbouw. Daarnaast is afgesproken dat Nederland een lopende inschrijving aanbiedt voor leningen aan Curaçao en Sint Maarten, tegen het actuele rendement op staatsleningen van de desbetreffende looptijd. Gelet op de autonomie behouden de landen hun verantwoordelijkheid voor de houdbaarheid van de overheidsfinanciën. Het financieel toezicht wordt uitgeoefend door de Rijksministerraad, dat daarin wordt geadviseerd door het College financieel toezicht (Cft).

C. Beleidsconclusies

Er hebben zich geen wijzigingen voorgedaan.

D. Tabel Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 6 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 5 Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen (bedragen x € 1.000)

	Realisatie				Vastge- stelde begroting	Verschil	
	2015	2016	2017	2018			
Verplichtingen	0	29.702	38.773	0	50.396	28.517	21.879
Uitgaven	0	179.631	225.754	172.432	79.143	28.517	50.626
5.1 Schuldsanering landen Curaçao en Sint Maarten	0	149.929	186.981	172.432	28.517	28.517	0
Leningen	0	149.929	186.981	172.432	28.517	28.517	0
Schuldsanering	0	149.929	186.981	172.432	28.517	28.517	0
5.2 Leningen/ garanties Curaçao, Sint Maarten en Aruba	0	29.702	38.773	0	50.626	0	50.626
Leningen	0	29.702	38.773	0	50.626	0	50.626
Lopende inschrijving Curacao en Sint Maarten	0	29.702	38.773	0	50.626	0	50.626
Ontvangsten	0	42.245	41.563	40.380	49.495	38.292	11.203

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Uitgaven

5.1. Schuldsanering landen Curaçao en Sint Maarten

Leningen

Schuldsanering

Dit betreft de sanering van de schuld omvang van het Land en de eilandgebieden Curaçao en Sint Maarten. De schuld omvang is van 31 december 2005, die bestaat uit openbare en onderhandse geldleningen die zijn aangegaan jegens derden buiten de desbetreffende collectieve sector (inclusief de leningen die jegens Nederland zijn aangegaan).

5.2. Leningen/garanties Curaçao, Sint Maarten en Aruba

Leningen

Lopende inschrijving Curaçao en Sint Maarten

In 2019 zijn aan Curaçao en Sint Maarten beide een lening met een looptijd van 30 jaar verstrekt in het kader van de lopende inschrijving. Curaçao heeft naar aanleiding van een leenverzoek een lening van ANG 69,1 mln. (€ 34,2 mln.) ontvangen. Sint Maarten heeft een lening van ANG 32,9 mln. (€ 16,5 mln.) ontvangen om haar liquiditeitspositie te verbeteren.

Ontvangsten

De reguliere rente en aflossingen op leningen aan Aruba, Curaçao en Sint Maarten worden hier verantwoord. De ontvangsten zijn hoger dan geraamd, vanwege ontvangen rente en aflossing van Aruba die betrekking hebben op 2018 (maar in 2019 zijn ontvangen), ontvangsten van aflossingen en wisselkoerseffecten. Het wisselkoerseffect in 2019 is bij slotwet 2019 verwerkt. De wisselkoersmeevaller is ten gunste gekomen van de wisselkoersreserve op artikel 7 van deze begroting.

Artikel 8. Noodhulp en wederopbouw Bovenwindse eilanden

A. Algemene doelstelling

Het coördineren van de wederopbouw van Saba en Sint Eustatius, en van de Nederlandse bijdrage aan de wederopbouw van Sint Maarten, naar aanleiding van de schade veroorzaakt door de orkanen Irma en Maria.

B. Rol en verantwoordelijkheid

In september 2017 hebben de orkanen Irma en Maria een spoor van verwoesting getrokken over het Caribisch gebied. Binnen het Koninkrijk zijn de openbare lichamen Saba en Sint Eustatius en het land Sint Maarten getroffen.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) regisseert de Rijksbrede aanpak van de wederopbouwfase op de eilanden Saba en Sint Eustatius en levert onder andere via de Wereldbank financiële middelen voor de wederopbouw van Sint Maarten. Daarnaast ondersteunt het Ministerie van BZK de openbare lichamen financieel voor de wederopbouw. Zo helpt het ministerie bij het herstel en orkaanbestendig maken van de woningen op Sint Eustatius en Saba. In 2018 zijn op Sint Eustatius werkzaamheden gestart om de eroderende klif waar Fort Oranje op staat te stabiliseren.

De wederopbouw Saba en Sint Eustatius wordt gecoördineerd door de Minister van BZK, maar naast het Ministerie van BZK zijn ook de ministeries van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW), Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Infrastructuur en Waterstaat (IenW) betrokken bij de wederopbouw van onder andere het herstel van schoolgebouwen en de infrastructuur. De middelen voor deze projecten staan op de begrotingen van de Ministeries van BZK, OCW, EZK en IenW.

De Minister van BZK financiert een deel van de kosten van wederopbouw van Sint Maarten. Middels het wederopbouwfonds levert de Minister tot en met 2021 een financiële bijdrage. Deze bijdrage is verbonden aan de politieke voorwaarden waarmee Sint Maarten akkoord is gegaan, namelijk het instellen van een integriteitskamer en het versterken van het grenstoezicht. Nederland zal gedurende de wederopbouw strikt toezien op de naleving van de voorwaarden.

Het hoofdspoor voor de wederopbouw van Sint Maarten loopt via de Wereldbank waar een trustfund is opgericht. Dit trustfund wordt beheerd door een stuurgroep waarin Nederland samen met Sint Maarten zitting heeft. Prioriteiten voor Nederland zijn economische ontwikkeling en bereikbaarheid, de afvalproblematiek en goed bestuur. Daarnaast zal Nederland buiten het trustfund ook directe steun leveren voor de wederopbouw van Sint Maarten. Het gaat hier bijvoorbeeld om kosten op het gebied van rechtshandhaving.

C. Beleidsconclusies

Wederopbouw Sint Maarten

In het trustfonds bij de Wereldbank hebben, in aanvulling op de kapitaalstoringen in 2018 ter grootte € 262 mln., in 2019 geen kapitaalstoringen plaatsgevonden. Ultimo 2019 is van de € 262 mln. voor circa € 185 mln. aan

middelen verplicht, met andere woorden: zijn er projecten in uitvoering, waarvoor de Wereldbank overeenkomsten («grant agreements») met de overheid van Sint Maarten heeft afgesloten (of, in geval van het ziekenhuis, met het Sint Maarten Medical Center).

De stuurgroep van het trustfonds heeft voor de periode 2019-2025 een Strategisch Resultatenkader opgesteld, mede gebaseerd op het National Recovery and Resilience Plan van de overheid van Sint Maarten en de door Nederland benoemde beleidsprioriteiten (economische ontwikkeling en bereikbaarheid, aanpak afval en afvalwaterzuivering en goed bestuur). Daarnaast wordt voor versterking van de implementatiekracht en -snelheid nadrukkelijk ingezet op verschillende sporen: overheid, niet-gouvernementele organisaties (NGO's) en private bedrijven. Het Koninkrijksbrede bedrijfsleven is en wordt actief bij de wederopbouw van Sint Maarten betrokken.

De Kamer is over de voortgang van de wederopbouw van Sint Maarten gedetailleerd geïnformeerd in een brief d.d. 8 oktober 2019 (Kamerstukken II 2019/20, [34773, nr. 19](#)).

Wederopbouw Saba en Sint Eustatius

Voor de wederopbouw van Saba en Sint Eustatius is door het kabinet een totaalbedrag van € 67 mln. beschikbaar gesteld (Kamerstukken II 2017/18, [34773, nr. 5](#)). In 2019 is de wederopbouw van beide eilanden voortvarend voortgezet. Het herstel van de scholen en beschadigde openbare gebouwen is afgerond. Een groot deel van de beschadigde particuliere woningen is inmiddels hersteld. In 2020 wordt nog gewerkt aan de laatste, kleinere, herstelwerkzaamheden. De stabilisatie van de klif onder Fort Oranje zal begin 2020 worden afgerond.

Van de door het Ministerie van BZK beschikbaar gestelde wederopbouw-middelen is ook een aantal projecten op het terrein van landbouw en natuur gestart. Een deel van de projecten is afgerond en een deel heeft naar hun aard een langere doorlooptijd, zoals het herbebossingsproject en de koraal-restauratie. Deze projecten zijn opgezet met Rijksmiddelen en zullen lokaal worden voortgezet.

D. Tabel Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 7 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 8 Noodhulp en wederopbouw Bovenwindse Eilanden (bedragen x € 1.000)

	Realisatie					Vastge- stelde begroting	Vershil
	2015	2016	2017	2018	2019	2019	2019
Verplichtingen	0	0	28.103	331.958	24.362	6.037	18.325
Uitgaven	0	0	21.491	338.226	21.299	6.037	15.262
8.1 Wederopbouw	0	0	0	319.304	21.299	6.037	15.262
Subsidies	0	0	0	0	1.230	0	1.230
Diverse subsidies	0	0	0	0	1.230	0	1.230
Leningen	0	0	0	38.579	13.322	0	13.322
Liquiditeitssteun Sint Maarten	0	0	0	38.579	0	0	0
Overbruggingskrediet luchthaven Sint Maarten	0	0	0	0	13.322	0	13.322
Opdrachten	0	0	0	134	491	0	491
Wederopbouw op Sint Maarten	0	0	0	134	491	0	491
Bijdragen aan medeoverheden	0	0	0	11.842	6.123	6.037	86
KPSM	0	0	0	3.358	300	5.282	- 4.982
Wederopbouw op Sint Eustatius	0	0	0	3.463	5.823	0	5.823
Wederopbouw op Sint Maarten	0	0	0	250	0	0	0
Wederopbouw op Saba	0	0	0	3.861	0	0	0
Grenstoezicht Sint Maarten	0	0	0	910	0	755	- 755
Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	0	0	0	268.749	133	0	133
Wederopbouw op Sint Maarten	0	0	0	6.748	133	0	133
Wereldbank	0	0	0	262.001	0	0	0
8.2 Noodhulp	0	0	21.491	18.922	0	0	0
Opdrachten	0	0	6.861	425	0	0	0
Noodhulp	0	0	6.861	425	0	0	0
Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	0	0	0	1.617	0	0	0
Noodhulp op Sint Maarten	0	0	0	33	0	0	0
Noodhulp op Sint Eustatius en Saba	0	0	0	1.584	0	0	0
Bijdragen aan agentschappen apparaat	0	0	0	0	0	0	0
RVB (Bijdragen voor wederopbouw)	0	0	0	0	0	0	0
Bijdragen aan andere begrotingshoofdstukken	0	0	14.630	16.880	0	0	0
Ministerie van I&W	0	0	6.350	0	0	0	0
Ministerie van Defensie	0	0	0	16.837	0	0	0
Ministerie van VWS	0	0	1.682	0	0	0	0
Ministerie van JenV	0	0	5.444	43	0	0	0
Ministerie van OCW	0	0	836	0	0	0	0
Ministerie van BZ	0	0	318	0	0	0	0
Ontvangsten	0	0	0	1.467	0	0	0

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Uitgaven

De resterende middelen voor de wederopbouw in artikel 8 gaan jaarlijks buiten de eindejaarsmarge om door naar het volgende begrotingsjaar. Zo zijn de overgebleven middelen van 2018 naar 2019 doorgeschoven. Wederom worden de overgebleven middelen van 2019 naar begrotingsjaar 2020 doorgeschoven.

8.1 Wederopbouw

Subsidies

Diverse subsidies

Als gevolg van orkaan Irma en Maria in 2017, heeft de zeekabel van Saba Statia Cable System (SSCS) BV schade opgelopen bij Sint Maarten, Saba en Sint Eustatius. Er is voor de herstelreparaties van de zeekabel een subsidie van € 1,5 mln. aan SSCS BV verleend. Hiervan is € 1,2 mln. als voorschot in 2019 verstrekt. De reparatie van deze kabelverbinding is essentieel voor de afnemers zoals de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN) en het Ministerie van Defensie, maar ook voor de eilanden Saba en Sint Eustatius.

Leningen

Overbruggingskrediet luchthaven Sint Maarten

Vooruitlopend op een akkoord en besluitvorming over het financieringsplan voor het herstel van de luchthaven van Sint Maarten, heeft Nederland op verzoek van de regering van Sint Maarten een overbruggingskrediet verstrekt. Dit krediet is verstrekt vanuit de wederopbouwmiddelen van de Aanvullende Post en komt na aflossing wederom voor de wederopbouw beschikbaar.

Opdrachten

Wederopbouw op Sint Maarten

Dit betreft opdrachten voor technische assistentie door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten International (VNG I), advies bij de oplossing voor afvalproblematiek en (internationaal-)juridische expertise voor de financiering van het herstel van de luchthaven (Kamerstukken II 2019/20, [34773](#), nr. 19).

Bijdragen aan medeoverheden

KPSM

Het Ministerie van BZK leverde tot eind juni 2019 een bijdrage aan de bijstand van de Nationale Politie aan Sint Maarten. Vanaf 1 juli 2019 is de bijstand van de Nationale Politie voor rekening van Sint Maarten. De realisatie is flink lager uitgevallen dan begroot doordat er nog nauwelijks facturering voor 2019 heeft plaatsgevonden. De uitgaven worden in 2020 verwacht.

Wederopbouw op Sint Eustatius & Saba

Van de middelen hebben herstelwerkzaamheden plaatsgevonden aan de openbare ruimte en particuliere woningen op beide eilanden, is een aantal natuurherstelprojecten in gang gezet en is op Sint Eustatius een omvangrijk project gestart om de klifwand onder Fort Oranje te stabiliseren.

Grenstoezicht Sint Maarten

Ter versterking van het grenstoezicht is een onderlinge regeling opgesteld tussen Nederland en Sint Maarten voor een periode van twee jaar, die in december 2019 zou aflopen. De onderlinge regeling is verlengd tot 1 mei 2020. Op basis van de regeling is met alle betrokken diensten en ministeries van Sint Maarten en Nederland een plan van aanpak opgesteld (april 2018) en is er op basis van een bestedingsplan geld beschikbaar gesteld aan Sint Maarten.

In 2019 hebben er geen uitgaven plaatsgevonden. Dit vanwege het feit dat de uitvoering van grenstoezicht pas is gestart in mei 2018 en er onderbesteding heeft plaatsgevonden waardoor men in 2019 nog met het aanwezige budget de maatregelen kon uitvoeren. De onderbesteding had te maken met het te ruim begroten bij aanvang van het opstellen van de begroting voor het plan van aanpak versterking grenstoezicht Sint Maarten.

Bijdragen aan (inter)nationale organisaties

Wederopbouw op Sint Maarten

Dit betreft de bijdrage aan de Sint Maartense Stichting Wit-Gele Kruis ten behoeve van geleverd woningherstel en een bijdrage aan het Nederlands Olympisch Comité voor het herstel van lichtmasten op het Raoul Illidge Sports Complex op Sint Maarten.

5. Niet-beleidsartikelen

Artikel 6. Apparaat

Op dit artikel worden alle personele en materiële uitgaven en ontvangsten van de onder deze begroting vallende onderdelen gepresenteerd. Vanaf 2016 worden de apparaatskosten voor de ambtenaren op het departement verantwoord op begrotingshoofdstuk VII Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

A. Budgettaire gevolgen van beleid

	Realisatie					Vastgestelde begroting	Vershil
	2015	2016	2017	2018	2019	2019	2019
Verplichtingen	0	21.176	21.660	24.918	26.365	21.428	4.937
Uitgaven	0	21.310	20.556	24.972	26.696	21.428	5.268
6.1 Apparaat	0	21.310	20.556	24.972	26.696	21.428	5.268
Personele uitgaven	0	10.696	11.709	13.092	16.264	13.375	2.889
<i>waarvan eigen personeel</i>	<i>0</i>	<i>9.972</i>	<i>10.429</i>	<i>11.908</i>	<i>13.814</i>	<i>13.194</i>	<i>620</i>
<i>waarvan inhuur externen</i>	<i>0</i>	<i>724</i>	<i>1.277</i>	<i>1.184</i>	<i>2.450</i>	<i>181</i>	<i>2.269</i>
<i>waarvan overige personele uitgaven</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>3</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Materiële uitgaven	0	10.614	8.847	11.880	10.432	8.053	2.379
<i>waarvan overige materiele uitgaven</i>	<i>0</i>	<i>10.614</i>	<i>8.847</i>	<i>11.880</i>	<i>10.432</i>	<i>8.053</i>	<i>2.379</i>
Ontvangsten	0	912	747	1.452	1.992	0	1.992

B Toelichting op de financiële instrumenten

Uitgaven

6.1 Apparaat

Dit betreft de uitgaven van de Shared Service Organisatie Caribisch Nederland (SSO-CN), het College Financieel Toezicht (CFT), Rijksvertegenwoordiger en de Vertegenwoordiging van Nederland in Aruba, Curaçao en Sint Maarten (VN-ACS).

Personele en materiële uitgaven

Het betreft de personele en materiële uitgaven van voornamelijk SSO-CN. De bijdrage voor de Belastingdienst en de aangesloten agentschappen van het Ministerie van Financiën wordt jaarlijks aan de begroting van Koninkrijksrelaties toegevoegd.

In 2019 had SSO-CN te maken met knelpunten bij de aanpak van de onvolkomenheid op de informatiebeveiliging, waaronder de vervanging van oude hardware en een tekort aan personeel. Bij eerste suppletore begroting 2019 zijn daarom extra middelen beschikbaar gesteld voor externe inhuur en materiële uitgaven. En bij tweede suppletore begroting 2019 zijn nogmaals middelen voor externe inhuur toegevoegd.

Ontvangsten

Het betreffen diverse ontvangsten vanwege verrekeningen met SSO-CN.

Artikel 7. Nog onverdeeld

A Budgettaire gevolgen

Tabel 9 Nog onverdeeld budgettaire gevolgen (bedragen x € 1.000)							
	Realisatie					Vastgestelde begroting	Verschil
	2015	2016	2017	2018	2019		
Verplichtingen	0	0	0	0	0	1.142	- 1.142
Uitgaven	0	0	0	0	0	1.142	- 1.142
7.1 Loonbijstelling	0	0	0	0	0	0	0
7.2 Prijsbijstelling	0	0	0	0	0	0	0
7.3 Onvoorzien	0	0	0	0	0	164	- 164
7.4 Wisselkoersreserve	0	0	0	0	0	978	- 978
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0

B Toelichting op de financiële instrumenten

7.4 Wisselkoersreserve

Voor het meerjarig opvangen van valutaschommelingen is voor begrotingshoofdstuk IV Koninkrijksrelaties en het BES-fonds een wisselkoersreserve ingesteld.

Bij slotwet 2019 is de daadwerkelijke wisselkoersimpact berekend en zijn de verschillen met de compensatie bij eerste supplettoire begroting 2019 gecorrigeerd. De wisselkoersreserve in 2020 bedraagt circa € 8,9 mln. ten opzichte van € 6,5 mln. per eerste supplettoire begroting 2019.

6. Bedrijfsvoeringsparagraaf

Paragraaf 1. Uitzonderingsrapportage voor de vier verplichte onderdelen:

Rechtmatigheid

Uit de controle door de Auditdienst Rijk over 2019 is gebleken dat er geen fouten en onzekerheden zijn op artikelen van het hoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV) die gerapporteerd moeten worden

Totstandkoming niet-financiële verantwoordingsinformatie

Er zijn geen bijzonderheden te melden.

Financieel- en materieelbeheer

Voor het financieel- en materieel beheer wordt u verwezen naar de bedrijfsvoeringsparagraaf in het jaarverslag van begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

Overige aspecten van de bedrijfsvoering

Voor overige aspecten van de bedrijfsvoering wordt u verwezen naar de bedrijfsvoeringsparagraaf in het jaarverslag van begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

Paragraaf 2. Rijksbrede bedrijfsvoeringsonderwerpen

Voor de rijksbrede bedrijfsvoeringsonderwerpen wordt u verwezen naar de bedrijfsvoeringsparagraaf in het jaarverslag van begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

Paragraaf 3. Belangrijke ontwikkelingen en verbeteringen in de bedrijfsvoering

Voor de belangrijke ontwikkelingen en verbeteringen in de bedrijfsvoering wordt u verwezen naar de bedrijfsvoeringsparagraaf in het jaarverslag van begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

C. BELEIDSVERSLAG BES-FONDS

7. Beleidsprioriteiten

Het BES-fonds is een beleidsarm fonds waaruit aan de eilanden van Caribisch Nederland een vrije uitkering wordt versterkt. Deze uitkering moet de eilanden in staat stellen hun taken uit te voeren.

8. Beleidsartikelen

Artikel 1. BES-fonds

A. Algemene doelstelling

Via het BES-fonds wordt bewerkstelligd dat de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba middelen krijgen toebedeeld om de tussen het Rijk en de eilanden overeengekomen taakverdeling van de eilanden naar behoren uit te voeren.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is verantwoordelijk voor de bestuurlijke en financiële verhouding met de eilanden en in die hoedanigheid financiert de minister het BES-fonds. De openbare lichamen zijn autonoom in de besteding van de vrije uitkering; dat wil zeggen dat de openbare lichamen zelf mogen bepalen welke taken en activiteiten zij bekostigen uit de algemene middelen van de vrije uitkering. Dit uitgangspunt laat onverlet dat de openbare lichamen bepaalde wettelijke taken en activiteiten dienen uit te voeren waarbij zij voor de bekostiging mede op de algemene middelen zijn aangewezen.

De [wet Financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba](#) (de wet FinBES) biedt instrumenten voor de Minister van BZK, indien nodig, op te treden op het gebied van financiën en financieel beheer. De openbare lichamen mogen in principe alleen uitgaven doen die zijn opgenomen in een door de Minister van BZK goedgekeurde begroting.

C. Beleidsconclusies

Het BES-fonds is een beleidsarm fonds waaruit aan de eilanden van Caribisch Nederland een vrije uitkering wordt verstrekt. Deze uitkering moet de eilanden in staat stellen hun taken uit te voeren. In de kabinetsreactie op de voorlichting van de Raad van State en het Interdepartementaal Beleidsonderzoek Koninkrijksrelaties heeft het kabinet aangekondigd de taakverdeling tussen het Rijk en de openbare lichamen te gaan herijken en ook te onderzoeken of de daarbij horende financiële middelen in het BES-fonds nog wel passend zijn.

D. Tabel Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 10 budgettaire gevolgen artikel 1 BES-fonds (bedragen x € 1.000)

	Realisatie				Vastge- stelde begroting	Verschil	
	2015	2016	2017	2018			
Verplichtingen	46.939	42.124	42.552	38.619	43.176	38.279	4.897
Uitgaven	46.586	42.124	40.985	39.047	44.316	38.279	6.037
1.1. BES-fonds	46.586	42.124	40.985	39.047	44.316	38.279	6.037
Opdrachten	98	0	0	0	0	0	0
Onderzoek	98	0	0	0	0	0	0
Bijdragen aan medeoverheden	46.488	42.124	40.985	39.047	44.316	38.279	6.037
Vrije uitkering	46.488	42.124	40.985	39.047	44.316	38.279	6.037
Ontvangsten	46.586	42.124	40.985	39.047	44.316	38.279	6.037

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Uitgaven

Bijdragen aan medeoverheden

Vrije uitkering

De vrije uitkering omvat de vrij besteedbare middelen voor de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba waarmee zij hun publieke taken uitvoeren. De hoogte van de vrije uitkering wordt vastgesteld in US dollars.

Het verschil tussen begroting en realisatie komt hoofdzakelijk voort uit de US dollar-euro koers tegenvaller (€ 4,9 mln.). Deze wordt onttrokken aan de wisselkoersreserve op artikel 7.4 van begrotingshoofdstuk Koninkrijksrelaties (IV).

Begin 2019 heeft de uitkering van de loon- en prijsbijstelling voor zowel 2018 als 2019 (€ 1,1 mln.) plaatsgevonden. Daarnaast wordt bij de uitbetaling van de vrije uitkering de aflossingen van de renteloze leningen aan de openbare lichamen verrekend. Conform [artikel 89 van de Wet financiën openbare lichamen BES](#) mogen de openbare lichamen een renteloze lening aangaan voor investeringen ten behoeve van het uitvoeren van een publieke taak, bijvoorbeeld onderwijshuisvesting. In 2019 bedroeg de inhouding voor deze leningen € 0,86 mln. voor Bonaire, € 0,17 mln. voor Sint Eustatius en € 0,38 mln. voor Saba. Bijlage 9 bij de begroting Koninkrijksrelaties geeft een overzicht van deze renteloze leningen en bijbehorende aflossingsbedragen in dollars.

Ontvangsten

[Artikel 88, derde lid van de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba \(Wet FinBES\)](#) regelt dat bij (begrotings-)wet voor ieder uitkeringsjaar middelen van het Rijk worden afgezonderd ten behoeve van het BES-fonds. De uitgaven en de afgezonderde inkomsten over ieder uitkeringsjaar zijn aan elkaar gelijk. Gelet hierop is ten behoeve van de dekking van de uitgaven ten laste van het BES-fonds een post ontvangsten opgenomen.

9. Bedrijfsvoeringsparagraaf

Paragraaf 1. Uitzonderingsrapportage voor de vier verplichte onderdelen:

Rechtmatigheid

Uit de controle door de Auditdienst Rijk over 2019 is gebleken dat er geen fouten en onzekerheden zijn op artikelen van het BES-Fonds (H) die gerapporteerd moeten worden.

Totstandkoming niet-financiële verantwoordingsinformatie

Er zijn geen bijzonderheden te melden.

Financieel- en materieelbeheer

Voor het financieel- en materieel beheer wordt u verwezen naar de bedrijfsvoeringsparagraaf in het jaarverslag van begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

Overige aspecten van de bedrijfsvoering

Voor overige aspecten van de bedrijfsvoering wordt u verwezen naar de bedrijfsvoeringsparagraaf in het jaarverslag van begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

Paragraaf 2. Rijksbrede bedrijfsvoeringsonderwerpen

Voor de rijksbrede bedrijfsvoeringsonderwerpen wordt u verwezen naar de bedrijfsvoeringparagraaf van het jaarverslag in begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

Paragraaf 3. Belangrijke ontwikkelingen en verbeteringen in de bedrijfsvoering

Voor de belangrijke ontwikkelingen en verbeteringen in de bedrijfsvoering wordt u verwezen naar de bedrijfsvoeringsparagraaf in het jaarverslag van begrotingshoofdstuk Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII).

D. JAARREKENING KONINKRIJKSRELATIES

10. De verantwoordingsstaat van Koninkrijksrelaties

Tabel 11 Verantwoordingsstaat 2019 van Koninkrijksrelaties (IV) (bedragen x € 1.000)									
Art. Omschrijving	(1) Vastgestelde begroting			(2) Realisatie			(3)=(2)-(1) Verschil realisatie en vastgestelde begroting		
	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Totaal	80.239	108.756	38.292	168.546	196.440	55.740	88.307	87.684	17.448
Beleidsartikelen	57.669	86.186	38.292	142.181	169.744	53.748	84.512	83.558	15.456
1 Versterken rechtsstaat	40.434	40.434	0	40.107	40.422	4.253	- 327	- 12	4.253
4 Bevorderen sociaaleconomische structuur	11.198	11.198	0	27.316	28.880	0	16.118	17.682	0
5 Schuldsanering/ lopende inschrijving/ leningen	0	28.517	38.292	50.396	79.143	49.495	50.396	50.626	11.203
8 Noodhulp en wederopbouw Bovenwindse eilanden	6.037	6.037	0	24.362	21.299	0	18.325	15.262	0
Niet-beleidsartikelen	22.570	22.570	0	26.365	26.696	1.992	3.795	4.126	1.992
6 Apparaat	21.428	21.428	0	26.365	26.696	1.992	4.937	5.268	1.992
7 Nog onverdeeld	1.142	1.142	0	0	0	0	- 1.142	- 1.142	0

11. Saldibalans van Koninkrijksrelaties

Tabel 12 Saldibalans per 31 december 2019 van Koninkrijksrelaties (IV) (bedragen x € 1.000)

Activa	31-12-2019	31-12-2018	Passiva	31-12-2019	31-12-2018
Intra-comptabele posten					
1 Uitgaven ten laste van de begroting	196.440	625.079	2 Ontvangsten ten gunste van de begroting	55.740	53.814
3 Liquide middelen	88.935	94.024	4a Rekening-courant RHB	228.613	666.261
4 Rekening-courant RHB ¹	0	0	5a Begrotingsreserves	0	0
5 Rekening-courant RHB Begrotingsreserve	0	0	7 Schulden buiten begrotingsverband	1.781	648
6 Vorderingen buiten begrotingsverband	759	1.620	Subtotaal intra-comptabel	286.134	720.723
8 Kas-transverschillen	0	0			
Subtotaal intra-comptabel	286.134	720.723			
Extra-compatbele posten					
9 Openstaande rechten	0	0	9a Tegenrekening openstaande rechten	0	0
10 Vorderingen	1.299.028	1.244.528	10a Tegenrekening vorderingen	1.299.028	1.244.528
11a Tegenrekening schulden	0	0	11 Schulden	0	0
12 Voorschotten	389.921	347.328	12a Tegenrekening voorschotten	389.921	347.328
13a Tegenrekening garantieverplichtingen	1.877	2.106	13 Garantieverplichtingen	1.877	2.106
14a Tegenrekening andere verplichtingen	295.664	323.903	14 Andere verplichtingen	295.664	323.903
15 Deelnemingen	0	0	15a Tegenrekening deelnemingen	0	0
Subtotaal extra-comptabel	1.986.490	1.917.865	Subtotaal extra-comptabel	1.986.490	1.917.865
Totaal	2.272.624	2.638.588	Totaal	2.272.624	2.638.588

1 Rijkshoofdboekhouding

Toelichting op de Saldibalans per 31 december 2019 H IV

Ad 1. en 2. Uitgaven en ontvangsten

Bij de begrotingsuitgaven en -ontvangsten zijn de gerealiseerde uitgaven en ontvangsten opgenomen met betrekking tot het jaar 2019 waarvoor de Rijksrekening nog niet door de Tweede Kamer is goedgekeurd.

Ad 3. Liquide middelen

De post liquide middelen is opgebouwd uit het saldo bij de banken en de contante gelden aanwezig in de kluis van de kasbeheerders. Het bedrag is als volgt opgebouwd:

Tabel 13 Overzicht liquide middelen (bedragen in €)

Liquide middelen	Saldo
a) Vertegenwoordiging van Nederland in Aruba, Curaçao en Sint Maarten	2.086.659
b) College financieel toezicht	250.719
c) Shared Service Organisatie Caribisch Nederland	12.840.957
d) Bank lopende inschrijving	73.755.743
Totaal	88.934.079

Ad d) bank lopende inschrijving

Deze post wordt bepaald door een storting op de Maduro Curiel's Bank N.V. voor betalingen in de komende perioden voor deze kasbeheerder.

Ad 4a. Rekening-courant Rijkshoofdboekhouding

Op de rekening-courant met de Rijkshoofdboekhouding (RHB) is de financiële verhouding met het Ministerie van Financiën weergegeven. Opgenomen zijn de bedragen conform rekening-courant afschriften en het saldobiljet van genoemd departement. De volgende rekening-courantverhoudingen zijn opgenomen in de balans:

Tabel 14 Overzicht rekening-courant Rijkshoofdboekhouding (bedragen in €)

Rekening-courant	Saldo
a) Rekening-courant FIN/RHB	217.267.872
b) Rekening-courant FIN/RHB bevoorschotting BES/ SSO-CN	11.344.493
Totaal	228.612.365

Ad 6. Vorderingen buiten begrotingsverband

Het bedrag aan vorderingen buiten begrotingsverband is als volgt opgebouwd:

Tabel 15 Overzicht vorderingen buiten begrotingsverband (bedragen in €)

Type vorderingen	Saldo
a) Vorderingen kasbeheerders rijksdiensten	457.871
b) Intra-comptabele voorschotten	301.078
Totaal	758.949

Ad a) Vorderingen kasbeheerders rijksdiensten

De vorderingen van de Vertegenwoordiging van Nederland in Aruba, Curaçao en Sint Maarten (VN-ACS), Colleges financieel toezicht (Cft) en de Shared Service Organisatie Caribisch Nederland (SSO-CN) bestaan uit diverse vorderingen op ministeries en derden.

Ad b) Intra-comptabele voorschotten

Het saldo heeft betrekking op voorschotten salaris, verhuis- en studiekosten verstrekt aan personeel. De posten worden verrekend met het te betalen salaris voor zover dit nog mogelijk is.

De verrekening van een vordering ad € 0,23 mln. is onzeker. Hiervoor worden in 2020 nog maatregelen genomen voor inning.

Ad 7. Schulden buiten begrotingsverband

Het bedrag aan schulden buiten begrotingsverband is als volgt opgebouwd:

Tabel 16 Overzicht schulden buiten begrotingsverband (bedragen in €)

Type schulden	Saldo
a) Schulden kasbeheerders rijksdiensten	1.757.151
b) Te betalen aan ministeries en derden	23.424
Totaal	1.780.575

Ad a) Schulden kasbeheerders rijksdiensten

De schulden van de Vertegenwoordiging van Nederland in Aruba, Curaçao en Sint Maarten en de SSO-CN bestaan voornamelijk uit nog te betalen pensioenpremies en diverse te verrekenen salarissen.

Ad 10. Vorderingen

Ad 10a. Tegenrekening vorderingen

Het saldo per 31 december 2019 kan als volgt worden gespecificeerd:

Tabel 17 Overzicht vorderingen per artikel per 31 december 2019 (bedragen in €)

Art. Omschrijving	Saldo
1 Versterken rechtsstaat	369.020
4 Bevorderen sociaaleconomische structuur	10.689
5 Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen	1.246.586.671
6 Apparaat	31.838
8 Noodhulp en wederopbouw Bovenwindse Eilanden	52.029.463
Totaal	1.299.027.681

Tabel 18 Overzicht vorderingen naar ontstaansjaar per 31 december 2019 (bedragen in €)

Ontstaansjaar	Saldo
t/m 2015	1.128.916.986
2016	29.712.214
2017	37.348.929
2018	38.974.111
2019	64.075.441
Totaal	1.299.027.681

Tabel 19 Overzicht vorderingen naar de mate van opeisbaarheid per 31 december 2019 (bedragen in €)

Type vordering	Direct opeisbaar	Op termijn opeisbaar	Totaalbedrag
a) Algemeen	411.547	0	411.547
b) Leningen artikel 5 en Noodhulp artikel 8	0	1.298.616.134	1.298.616.134
Totaal	411.547	1.298.616.134	1.299.027.681

Toelichting

Artikel 1: Versterken rechtsstaat

Dit betreft vorderingen voor waarborgsommen voor huur van appartementen en aansluitingen voor water en elektra (€ 0,3 mln.) van uitgezonden personeel. Daarnaast gaat het om facturen uit 2017 en 2019 die namens andere departementen bij BZK geboekt zijn, maar door derden betaald moeten worden. In 2020 wordt dit afgehandeld (€ 0,1 mln.).

Artikel 5: Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen

Tabel 20 Overzicht leningen artikel 5 Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen per 31 december 2019 (bedragen in €)

Type leningen	Gehanteerde valuta-koersen ¹	Valuta	Euro
a) Lening OBNA	in €		1.340.105
b) Maatregel Tussenbalans	in €		3.510.917

Type leningen	Gehanteerde valuta-koersen ¹	Valuta	Euro
c) Water- en Energiebedrijf (akte 263-JZ/1995)	in AFL 0,48	9.199.147	4.415.590
d) Leningen lopende inschrijving Curaçao	in €		1.008.507.048
e) Leningen lopende inschrijving Sint Maarten	in €		228.813.011
Totaal			1.246.586.671

¹ De begrotingskoers in de kolom gehanteerde koersen is 0,48.

Ad a) Lening OBNA

De Ontwikkelingsbank van de Nederlandse Antillen (OBNA) heeft in 2001 een aanvullende lening ontvangen ten behoeve van de financiering van een krediettranche inzake de ontwikkelingssamenwerking tussen Nederland en de Nederlandse Antillen. De lening heeft een looptijd van 30 jaar en eindigt op 31 december 2030.

Ad b) Maatregel Tussenbalans

In het kader van de maatregel Tussenbalans zijn gedurende de periode 1991 tot en met 1995 diverse begrotingsleningen verstrekt aan Aruba ter financiering van projecten, waarvan een bepaald rendement verwacht mag worden. De leningen hebben een looptijd van 30 jaar, waarvan de eerste acht jaar vrij van aflossing zijn. Het jaarlijkse rentepercentage is 2,5%. In 2025 zullen de laatste aflossingen plaatsvinden.

Ad c) Water- en Energiebedrijf Aruba (akte 263-JZ/1995)

Het betreft een begrotingslening ten behoeve van het Water- en Energiebedrijf NV gevestigd te Aruba. De lening is in 2009 verstrekt voor het aldaar verrichten van een groot aantal investeringen voor de renovatie en uitbreiding van het Water- en Energiebedrijf. Deze leningsovereenkomst is opgesteld in Arubaanse valuta ad AFL 28 mln. (€ 10,9 mln.). De lening heeft een looptijd tot 30 juni 2026 waarvan de eerste acht jaar vrij van aflossing zijn. Het jaarlijkse rentepercentage is 2,5%.

Ad d) Leningen lopende inschrijving Curaçao

Nederland heeft twaalf leningen verstrekt aan Curaçao. In 2019 is één lening verstrekt voor een bedrag van ANG 69,1 mln. Deze lening loopt tot 2049 en heeft een jaarlijks rentepercentage van 0,92%. De Rijkshoofdboekhouding van het Ministerie van Financiën voert het beheer over deze leningen, de belasting vindt evenwel plaats op Hoofdstuk IV.

Ad e) Leningen lopende inschrijving Sint Maarten

Nederland heeft twaalf leningen verstrekt aan Sint Maarten. In 2019 is één lening verstrekt voor een bedrag van ANG 32,9 mln. Deze lening loopt tot 2049 en heeft een jaarlijks rentepercentage van 0,74%. De Rijkshoofdboekhouding van het Ministerie van Financiën voert het beheer over deze leningen, de belasting vindt evenwel plaats op Hoofdstuk IV.

Artikel 8: Noodhulp en wederopbouw Bovenwindse Eilanden

Tabel 21 Overzicht artikel 8 Noodhulp en wederopbouw Bovenwindse Eilanden per 31 december 2019 (bedragen in €)

Type leningen	Gehanteerde koersen	Valuta	Euro
f) Liquiditeitshulp Sint Maarten	in €		52.029.463
Totaal			52.029.463

In het kader van de wederopbouw heeft de Nederlandse Staat in 2018 twee leningen verstrekt als liquiditeitssteun voor Sint Maarten. De eerste is op 16 februari 2018 verstrekt voor een bedrag van ANG 50,0 mln. Deze renteloze lening heeft een looptijd van 30 jaar met jaarlijkse aflossingen van ANG 2 mln. vanaf januari 2023. De tweede is op 27 september 2018 verstrekt voor een bedrag van ANG 32,6 mln. Deze renteloze lening heeft een looptijd van 30 jaar met jaarlijkse aflossing van ANG 1.304 mln. vanaf januari 2023. In 2019 is daarnaast nog een lening van \$ 15 mln. verstrekt als overbruggingskrediet voor het herstel van de luchthaven.

De Rijkshoofdboekhouding van het Ministerie van Financiën voert het beheer over deze leningen, de belasting vindt evenwel plaats op Hoofdstuk IV.

Tabel 22 Overzicht artikel 8 Noodhulp en wederopbouw Bovenwindse Eilanden per 31 december 2019 (bedragen in €)

Artikel	Euro
5. Schuldsanering/ lopende inschrijving/ leningen	1.246.586.671
8. Noodhulp en wederopbouw Bovenwindse Eilanden	52.029.463
Totaal leningen	1.298.616.134

Ad 12. Voorschotten

Ad. 12a. Tegenrekening voorschotten

De saldi van de per 31 december 2019 openstaande voorschotten en van de in 2019 afgerekende voorschotten worden hieronder per jaar gespecificeerd:

Tabel 23 Overzicht openstaande voorschotten per artikel per 31 december 2019 (bedragen in €)

Art. Omschrijving artikel	Saldo
1 Versterken rechtsstaat	19.918.000
4 Bevorderen sociaaleconomische structuur	51.893.452
6 Apparaat	24.185.572
8 Noodhulp en wederopbouw Bovenwindse Eilanden	293.923.918
Totaal openstaande voorschotten	389.920.942

Tabel 24 Overzicht afgerekende voorschotten naar ontstaansjaar per 31 december 2019 (bedragen in €)

Ontstaansjaar	Stand 01-01-2019	verstrekt 2019	afgerekend 2019	stand 31-12-2019
2015	6.585.300		2.869.206	3.716.094
2016	7.488.244		3.635.643	3.852.601
2017	15.650.796		1.787.453	13.863.343
2018	317.602.835		33.882.361	283.720.474
2019	0	84.826.430	58.000	84.768.430
Totaal	347.327.175	84.826.430	42.232.663	389.920.942

Toelichting

Artikel 1: Versterken rechtsstaat

De openstaande voorschotten op dit artikel betreffen de voorschotten verstrekt aan het Korps Landelijke Politiediensten ten behoeve van de inzet van het Recherche samenwerkingsteam (€ 19,9 mln.). De voorschotten worden in 2020 en volgende jaren afgewikkeld na ontvangst van de in de Rijksministerraad goedgekeurde jaarrekening, jaarverslag en verklaring van de externe accountant.

Artikel 4: Bevorderen sociaaleconomische structuur

Een deel van de openstaande voorschotten heeft betrekking op de bijdrage aan de openbare lichamen in het kader van regeling bijzonder uitkering integrale middelen BES (€ 22,3 mln.). Het betreft diverse projecten o.a. op het gebied van sociaalmaatschappelijk werk en sociaaleconomische ontwikkeling. De vaststelling vindt plaats op basis van jaarverslagen van de openbare lichamen over het laatste jaar van uitvoering. Daarnaast staat er nog een voorschot open (€ 0,6 mln.) met betrekking tot twee subsidies aan Saba en Sint Eustatius voor kinderrechten. Deze worden vastgesteld op basis van de jaarrekeningen 2020. Ook staat er nog een voorschot open (€ 2,3 mln.) met betrekking tot reorganisatiekosten en versterken financieel beheer in Sint Eustatius. Dit loopt nog tot december 2020. Voor de bestuurlijke ontwikkeling van Caribisch Nederland staan uit de jaren 2016 tot en met 2019 nog een totaal van € 6,7 mln. aan voorschotten open die na verantwoording in 2020 en verder worden afgehandeld. Daarnaast staan er nog een klein deel van de verstrekte voorschotten aan de Stichting Fondo Desaroyo Aruba (FDA) open (€ 4,4 mln.). In 2020 wordt deze volledig verantwoord. Ook staan er nog voorschotten open (€ 3,8 mln.) aan de Stichting Fonds voor sociale ontwikkeling en economische bedrijvigheid onder andere voor de bijdrage aan het riool van Bonaire. Ook staat er nog een voorschot (€ 1,9 mln.) open als onderdeel van een bijdragen aan het Openbaar Lichaam van Bonaire voor bevorderen goed bestuur en kinderrechten in Bonaire die in 2020 worden afgerekend.

Artikel 8: Noodhulp en wederopbouw Bovenwindse Eilanden

Dit betreft grotendeels een deel van de 1e tranche (€ 112 mln.) en de 2^e tranche (€ 150 mln.) aan het Trustfonds van de Wereldbank ten behoeve van de wederopbouw van Sint Maarten. Verwachting afwikkeling in 2026 na afloop wederopbouwproject.

Ad 13. Garantieverplichtingen

Ad 13a. Tegenrekening garantieverplichtingen

De stand van de garantieverplichtingen is als volgt opgebouwd:

Tabel 25 Overzicht stand garantieverplichtingen (bedragen in €)	
Verplichtingen per 1/1	2.105.974
Aangegane verplichtingen in het verslagjaar	0 +/-
	2.105.974
Tot betaling gekomen in 2019	0 -/-
Negatieve bijstellingen verplichtingen uit eerdere begrotingsjaren	229.735 -/-
Totaal	1.876.239

Toelichting

Alleen de garantie (€ 1,9 mln.) ten behoeve van de voorschotten verstrekt door de Europese Commissie voor het Bonaire riolerings- en waterzuiveringsprogramma staat nog open. Deze garantie vervalt wanneer het riolerings- en waterzuiveringsprogramma wordt afgerond. Het project wordt naar verwachting uiterlijk in 2021 afgerond.

Ad 14. Andere verplichtingen

Ad 14a. Tegenrekening andere verplichtingen

De opbouw van de stand van de openstaande verplichtingen BiBBV is als volgt opgebouwd:

Tabel 26 Overzicht opbouw stand van de openstaande verplichtingen BiBBV (bedragen in €)

Verplichtingen per 1/1	322.419.236
Aangegane verplichtingen in het verslagjaar ¹	169.970.123 +/-
	492.389.359
Tot betaling gekomen in 2019	196.437.519 -/-
Negatieve bijstellingen uit voorgaande jaren	1.196.496 -/-
Totaal	294.755.344

¹ In de post aangegane verplichtingen in het verslagjaar is een verplichting van € 8.831.295 opgenomen, die 18 december 2018 is aangegaan.

Toelichting

De toelichting op de aangegane verplichtingen heeft betrekking op de negatieve bijstellingen die per saldo een omvang hebben van meer dan 10% en of meer dan € 0,1 mln. ten opzichte van de verplichtingenstand per 31-12-2018.

Artikel 1: Versterken rechtsstaat

Met betrekking tot kosten voor 3W is voor het Gemeenschappelijk Hof de verplichting in 2019 nogmaals in de boeken gezet. De verplichting uit 2018 is daarna ter correctie afgeboekt (€ 0,2 mln.).

Artikel 4: Bevorderen sociaaleconomische structuur

Vanwege een bijstelling van de integrale middelen is de bijdrage bijzondere uitkering integrale projecten voor Saba met € 0,6 mln. bijgesteld.

De opbouw van de stand van de openstaande verplichtingen BuBBV is als volgt opgebouwd:

Tabel 27 Overzicht opbouw stand van de openstaande verplichtingen BuBBV (bedragen in €)

Verplichtingen per 1/1	1.486.282
Aangegane verplichtingen in het verslagjaar	4.714.933 +/-
	6.201.215
Tot betaling gekomen in 2019	5.332.762 -/-
Negatieve bijstellingen uit voorgaande jaren	- 40.339 -/-
Totaal	908.792

De openstaande verplichtingen BUBBV bestaan uit verplichtingen van de kasbeheerder SSO-CN.

Tabel 28 Overzicht recapitulatie balanspost (bedragen in €)

Verplichtingen binnen begrotingsverband	294.755.344
Verplichtingen buiten begrotingsverband	908.792 +/-
Totaal	295.664.136

Niet uit de balans blijvende verplichting

Op 16 april 2018 is tussen de Staat der Nederlanden en de Wereldbank een Administration Agreement gesloten voor de oprichting van een Trustfonds bij de Wereldbank ten behoeve van de wederopbouw activiteiten op Sint Maarten als gevolg van orkaan Irma. Nederland stelt maximaal € 470 mln. beschikbaar voor dit Trustfonds, waarbij de Wereldbank als onafhankelijk expert Sint Maarten begeleidt bij het opstellen van het integraal herstelplan (National Recovery and Resilience Plan, NRRP). Het bedrag van € 470 mln. is een maximale (politieke) toezegging en komt in delen ter beschikking (Kamerstukken II 2017/18, 34773, nr.10). Dit wordt in een tripartite samenwerking vormgegeven tussen Sint Maarten, de Wereldbank en Nederland, die ieder een vertegenwoordiger in de stuurgroep hebben. Deelbetalingen worden toegekend, nadat de stuurgroep voorstellen van programma's en projecten in het kader van NRRP heeft beoordeeld en goedgekeurd.

In 2019 heeft de Wereldbank de ontvangen middelen ingezet en nog geen nieuwe aanvraag gedaan voor de nog beschikbare middelen. Het resterende deel van de middelen, te weten € 177,7 mln., is als niet uit de balans blijvende verplichting opgenomen.

In opdracht van de directie Koninkrijksrelaties (KR) voert het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) een onderzoek uit op Sint Eustatius voor de nieuwbouw van het bestuurskantoor op Sint Eustatius. Indien de nieuwbouw en huisvesting daarna daadwerkelijk doorgaan worden deze kosten verrekend in de huurprijs door de RVB. Mocht KR besluiten om dit pand niet te bouwen of te betrekken dan worden de kosten die het RVB al heeft gemaakt middels een factuur verrekend. Dit levert een maximale verplichting op van € 1,3 mln. dit is inclusief de rente van de leenfaciliteit van de RVB.

E. JAARREKENING BES-FONDS

12. De verantwoordingsstaat BES-fonds

Tabel 29 Verantwoordingsstaat 2019 van het BES-fonds (H) (bedragen x € 1.000)										
Art. Omschrijving	(1) Vastgestelde begroting			(2) Realisatie			(3)=(2)-(1) Verschil realisatie en vastgestelde begroting			
	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	
Totaal	38.279	38.279	38.279	43.176	44.316	44.316	4.897	6.037	6.037	
Beleidsartikelen	38.279	38.279	38.279	43.176	44.316	44.316	4.897	6.037	6.037	
1 BES-Fonds	38.279	38.279	38.279	43.176	44.316	44.316	4.897	6.037	6.037	

13. Saldibalans BES-fonds

Tabel 30 Saldibalans per 31 december 2019 van het BES-fonds (bedragen x € 1.000)					
Activa	31-12-2019	31-12-2018	Passiva	31-12-2019	31-12-2018
Intra-comptabele posten					
1 Uitgaven ten laste van de begroting	44.315	39.047	2 Ontvangsten ten gunste van de begroting	44.315	39.047
3 Liquide middelen					
4 Rekening-courant RHB ¹			4a Rekening-courant RHB		
5 Rekening-courant RHB Begrotingsreserve			5a Begrotingsreserves		
6 Vorderingen buiten begrotingsverband			7 Schulden buiten begrotingsverband		
8 Kas-transverschillen					
Subtotaal intra-comptabel	44.315	39.047	Subtotaal intra-comptabel	44.315	39.047
Extra-comptabele posten					
9 Openstaande rechten			9a Tegenrekening openstaande rechten		
10 Vorderingen			10a Tegenrekening vorderingen		
11a Tegenrekening schulden			11 Schulden		
12 Voorschotten	42.278	41.171	12a Tegenrekening voorschotten	42.278	41.171
13a Tegenrekening garantieverplichtingen			13 Garantieverplichtingen		
14a Tegenrekening andere verplichtingen		1.140	14 Andere verplichtingen		1.140
15 Deelnemingen			15a Tegenrekening deelnemingen		
Subtotaal extra-comptabel	42.278	42.311	Subtotaal extra-comptabel	42.278	42.311
Totaal	86.593	81.358	Totaal	86.593	81.358

1 Rijkshoofdboekhouding

Toelichting op de saldibalans per 31 december 2019 van het BES-fonds (H)

Ad 1 en 2. Uitgaven en ontvangsten

Bij de begrotingsuitgaven en -ontvangsten zijn de gerealiseerde uitgaven en ontvangsten opgenomen met betrekking tot het jaar 2019 waarvoor de Rijksrekening nog niet door de Tweede Kamer is goedgekeurd.

Ad 4a. Rekening-courant Rijkshoofdboekhouding

Op de Rekening-courant met de Rijkshoofdboekhouding (RHB) is de financiële verhouding met het ministerie van Financiën weergegeven. Opgenomen zijn de bedragen conform Rekening-courant afschriften en het saldobiljet van genoemd departement.

Tabel 31 Overzicht rekening-courant Rijkshoofdboekhouding (bedragen in €)

Rekening-courant	Saldo
a) Rekening-courant FIN/RHB	0
Totaal	0

Ad 12. Voorschotten

Ad. 12a. Tegenrekening voorschotten

De saldi van de per 31 december 2019 openstaande voorschotten en van de in 2019 afgerekende voorschotten worden hieronder per jaar gespecificeerd:

Tabel 32 Overzicht openstaande voorschotten per ontstaansjaar per 31 december 2019 (bedragen in €)

Ontstaansjaar	Stand 01-01-2019	verstrekt 2019	afgerekend 2019	stand 31-12-2019
2015	1.690.344		1.690.344	0
2016	833.223		663.875	169.348
2017	0		0	0
2018	38.647.068		38.647.068	0
2019	0	42.108.165	0	42.108.165
Totaal	41.170.635	42.108.165	41.001.287	42.277.513

De saldi van der per 31 december 2019 openstaande voorschotten worden hieronder per artikel gespecificeerd:

Tabel 33 Overzicht saldi van de openstaande voorschotten per 31 december 2019 (bedragen in €)

Art. Omschrijving artikel	Saldo
1 BES-fonds	42.277.513
Totaal openstaande voorschotten	42.277.513

Toelichting

Het BES-fonds is een begrotingsfonds. De openbare lichamen BES ontvangen deze middelen van het Rijk om de overeengekomen taken uit te voeren (vergelijkbaar met het gemeentefonds). Het openstaand saldo heeft voor het grootste deel betrekking op in 2018 verstrekte voorschotten aan Bonaire (€ 24,2 mln.), Sint-Eustatius (€ 9,7 mln.) en Saba (€ 8,4 mln.) inzake de vrije uitkeringen.

Tabel 34 Overzicht opbouw stand openstaande verplichtingen BiBBV (bedragen in €)

Verplichtingen per 1/1	1.139.347
Aangegane verplichtingen in het verslagjaar	44.315.344 +/-
	45.454.691
Af: Tot betaling gekomen in 2019	44.315.344 -/-
Negatieve bijstellingen uit voorgaande jaren	1.139.347 -/-
Totaal	0

Toelichting

De toelichting op de aangegane verplichtingen heeft betrekking op de negatieve bijstellingen die per saldo een omvang hebben van meer dan 10% en of meer dan € 0,1 mln. ten opzichte van de verplichtingenstand per 31-12-2018.

Artikel 1: BES-fonds

Dit betreft de afboeking (€ 1,4 mln.) van de opstaande verplichtingen aan de Openbare Lichamen uit het jaar 2018. De afwikkeling van deze posten (vordering op de Openbare lichamen op de begroting van Koninkrijksrelaties) is meegenomen in een nieuwe verplichting voor 2019.

F. BIJLAGEN

Bijlage 1: Overzicht afgerond evaluatie en overig onderzoek (Koninkrijksrelaties)

Tabel 35 artikel 1 Versterken rechtsstaat		
Onderzoek	Titel/onderwerp	Jaar van afronding
Artikel 1.1 Versterken rechtsstaat		
1. Ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid		
1a. Beleidsdoorlichtingen	BZK Beleidsdoorlichting Hoofdstuk IV, artikel 1	2017
1b. Ander ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid	Eindverslag Evaluatiecommissie justitiële rijkswetten	2015
2 Ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid		
2a. MKBA's	Niet van toepassing	
2b. Ander ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid	Niet van toepassing	
3. Overig onderzoek		
	Niet van toepassing	
Tabel 36 artikel 4 Bevorderen sociaaleconomische structuur		
Onderzoek	Titel/onderwerp	Jaar van afronding
4.1. Curaçao, Sint Maarten en Aruba		
1. Ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid		
1a. Beleidsdoorlichtingen	Bevorderen autonomie koninkrijkspartners, Beleidsdoorlichting Artikel 2 Hoofdstuk IV Koninkrijksrelaties	2017
1b. Ander ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid	Steunend op eigen kracht, maar met de wil elkander bij te staan, Advies Evaluatiecommissie 2018, Artikel 33 Rijkswet financieel toezicht	2018
2 Ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid		
2a. MKBA's	Niet van toepassing	
2b. Ander ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid	Niet van toepassing	
3. Overig onderzoek		
	Evaluatie Samenwerkingsprogramma's SONA Curaçao	2015
	Evaluatie Samenwerkingsprogramma's SONA Sint Maarten	2015
	Eindevaluatie Meerjarenprogramma's Fondo Desaroyo Aruba (FDA)	2017
4.2 Caribisch Nederland		
1. Ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid		
1a. Beleidsdoorlichtingen	Niet van toepassing	
1b. Ander ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid	Evaluatie Plan veiligheid Nederlandse Antillen en gevangeniswezen N.A.	2015

Onderzoek	Titel/onderwerp	Jaar van afronding
	Vijf jaar verbonden: Bonaire, Sint Eustatius en Saba en Europees Nederland	2016
2 Ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid		
2a. MKBA's	Niet van toepassing	
2b. Ander ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid	Niet van toepassing	
3. Overig onderzoek		
	Evaluatie Samenwerkingsprogramma's SONA Openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba	2015
	Naar een actief aandeelhouderschap. Onderzoek naar de structuur en werking van overheidsbedrijven op Bonaire	2019

Tabel 37 artikel 5 Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen

Onderzoek	Titel/onderwerp	Jaar van afronding
5.1 Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen: schuldsanering landen Curacao en Sint Maarten		
1. Ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid		
1a. Beleidsdoorlichtingen	Bevorderen autonomie koninkrijkspartners, Beleidsdoorlichting Artikel 2 Hoofdstuk IV Koninkrijksrelaties	2017
1b. Ander ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid	Niet van toepassing	
2 Ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid		
2a. MKBA's	Niet van toepassing	
2b. Ander ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid	Niet van toepassing	
3. Overig onderzoek		
	Evaluatie Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten	2015
5.2 Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen: Leningen en/of garanties landen Curacao, Sint Maarten en Aruba		
1. Ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid		
1a. Beleidsdoorlichtingen	Niet van toepassing	
1b. Ander ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid	Niet van toepassing	
2 Ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid		
2a. MKBA's	Niet van toepassing	
2b. Ander ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid	Niet van toepassing	
3. Overig onderzoek		
	Niet van toepassing	

Tabel 38 artikel 8 Noodhulp en wederopbouw Bovenwindse eilanden

Onderzoek	Titel/onderwerp	Jaar van afronding
8.1 Wederopbouw Bovenwindse eilanden: Wederopbouw		

Onderzoek	Titel/onderwerp	Jaar van afronding
1. Ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid		
1a. Beleidsdoorlichtingen	Niet van toepassing	
1b. Ander ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid	Niet van toepassing	
2 Ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid		
2a. MKBA's	Niet van toepassing	
2b. Ander ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid	Niet van toepassing	
3. Overig onderzoek		
	Niet van toepassing	
8.2 Wederopbouw Bovenwindse eilanden: Noodhulp		
1. Ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid		
1a. Beleidsdoorlichtingen	Niet van toepassing	
1b. Ander ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid	Niet van toepassing	
2 Ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid		
2a. MKBA's	Niet van toepassing	
2b. Ander ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid	Niet van toepassing	
3. Overig onderzoek		
	Niet van toepassing	

Bijlage 2: Overzicht rijksuitgaven Caribisch Nederland

Tabel 39 Overzicht Rijksuitgaven Caribisch Nederland (bedragen x € 1.000)						
Begroting Artikelonderdeel	Instrument	Realisatie				
		2015	2016	2017	2018	2019
Totaal Rijksuitgaven Caribisch Nederland		295.270	298.790	306.910	361.959	395.080
IV Koninkrijksrelaties		0	12.713	13.793	37.880	22.345
Artikel 1 Versterken rechtsstaat	Het deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland is niet te bepalen.	–	–	–	–	–
Artikel 4 Bevorderen sociaaleconomische structuur	Subsidies	0	592	707	459	693
	Opdrachten	0	910	1.014	558	836
	Inkomensoverdrachten	0	3.303	1.385	26.501	3.017
	Bijdragen aan medeoverheden	0	7.908	10.045	10.016	17.799
	Bijdragen aan agentschappen	0	0	392	336	0
	Bijdragen aan andere begrotingshoofdstukken	0	0	250	10	0
VI Justitie en Veiligheid		39.926	35.825	36.950	39.681	39.720
Artikel 31 Politie	Bijdragen aan ZBO's/RWT's	21.200	22.733	23.075	23.085	24.519
Artikel 33 Veiligheid en criminaliteitsbestrijding	Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	4.658	4.879	4.324	6.523	7.002
Artikel 34 Straffen en beschermen	Bijdragen aan agentschappen	12.720	7.143	8.501	9.110	7.109
	Bijdragen aan medeoverheden	1.348	1.070	1.050	963	1.090
VII Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties		2.044	1.608	1.809	2.248	2.350
Artikel 3 Woningmarkt	Subsidies	0	0	0	0	1.635
	Opdrachten	0	0	0	0	323
	Bijdragen aan ZBO's/RWT's	0	0	0	0	46
Artikel 6 Overheidsdienstverlening en informatiesamenleving	Bijdrage aan agentschappen	1.148	1.608	1.704	2.173	2.275
	Bijdragen aan medeoverheden	0	0	105	75	75
Artikel 7 Werkgevers- en bedrijfsvoeringsbeleid	Inkomensoverdrachten	896	0	0	0	0
	Bijdragen medeoverheden	0	0	0	0	106
VIII Onderwijs, Cultuur en Wetenschap		59.026	53.424	55.502	48.548	56.741
Artikel 1 Primair Onderwijs	Bekostiging	14.558	16.707	17.299	17.113	18.969
	Subsidies	456	217	457	398	380
Artikel 3 Voortgezet onderwijs	Bekostiging	15.741	14.781	15.582	14.962	16.335
Artikel 4 Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	Bekostiging	6.600	7.020	6.108	5.491	5.316
	Subsidies	342	377	304	359	467
	Opdrachten	12.354	7.301	8.511	3.432	3.719
	Bijdragen aan medeoverheden	920	1.022	1.049	960	5.715
Artikel 9 Arbeidsmarkt- en Personeelsbeleid	Subsidies	2.308	0	0	0	0
Artikel 11 Studiefinanciering	Inkomensoverdrachten	3.013	3.320	3.491	3.210	3.340
Artikel 14 Cultuur	Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	60	0	0	45	0
Artikel 16 Onderzoek en Wetenschapsbeleid	Bekostiging	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
Artikel 25 Emancipatie	Subsidies	174	179	201	78	0
IX Financiën en Nationale Schuld		18.907	13.074	16.126	16.191	17.308
Artikel 1 Belastingen	Apparaatsuitgaven	17.897	11.885	13.283	13.312	13.879
Artikel 2 Financiële markten	Bijdragen aan ZBO's/RWT's	1.010	1.189	1.843	1.879	2.429
	Garanties	0	0	1.000	1.000	1.000
X Defensie						
Artikel 2 Koninklijke Marine	Het deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland is niet te bepalen.	–	–	–	–	–
Artikel 3 Koninklijke Landmacht	Het deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland is niet te bepalen.	–	–	–	–	–
Artikel 5 Koninklijke Marechaussee	Het deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland is niet te bepalen.	–	–	–	–	–

Begroting Artikelonderdeel	Instrument	Realisatie				
		2015	2016	2017	2018	2019
Artikel 8 Defensie Ondersteuningscommando	Het deel dat ten goede komt aan Caribisch Nederland is niet te bepalen.	-	-	-	-	-
XII Infrastructuur en Waterstaat		18.313	17.542	8.956	34.904	67.760
Artikel 13 Bodem en Ondergrond	Opdrachten	0	0	35	82	217
	Bijdragen aan medeoverheden	0	0	0	0	240
	Subsidies	0	4.372	4.114	4.991	6.341
Artikel 14 Wegen en verkeersveiligheid	Opdrachten	2.202	0	0	0	0
	Bijdragen aan medeoverheden	0	0	0	3.553	15.285
Artikel 17 Luchtvaart	Opdrachten	365	589	418	1.377	1.397
	Subsidies	0	0	647	805	649
	Bijdragen agentschappen	12.010	8.955	0	4.082	4.422
	Bijdragen aan medeoverheden	0	0	0	779	6.356
Artikel 18 Scheepvaart en havens	Opdrachten	125	115	0	0	0
	Opdrachten havens CN	0	635	141	9.774	797
	Subsidies	0	81	0	144	0
	Bijdragen aan medeoverheden	0	0	0	2.157	28.701
Artikel 21 Duurzaamheid	Opdrachten	417	280	1.450	4.471	0
	Bijdragen aan medeoverheden	0	0	0	0	1.148
Artikel 22 Omgevingsveiligheid en Milieurisico's	Opdrachten	0	0	0	292	165
	Subsidies	0	250	0	139	82
	Bijdragen aan medeoverheden	0	0	0	100	100
Artikel 23 Meteorologie, Seismologie en Aardobservatie	Bijdragen agentschappen	1.335	1.040	1.055	955	855
Artikel 24 Handhaving en toezicht	Bijdragen agentschappen	672	672	672	788	735
Artikel 26 Bijdrage aan Investeringsfondsen	Bijdragen IF	475	490	390	390	0
	Bijdragen DF	702		0	0	215
Artikel 97 Algemeen departement	Opdrachten	10	63	34	25	55
XIII Economische Zaken en Klimaat		17.958	9.716	1.625	6.658	8.915
Artikel 1 Goed functionerende economie en markten	Opdrachten	125	0	106		30
	Subsidies	0	0	0	90	0
	Bijdragen aan ZBO's/RWT's	725	651	651	651	651
Artikel 2 Bedrijvenbeleid: duurzaam en innovatief ondernemen	Opdrachten	0	506	190	2.725	976
	Subsidies	0	113	105	150	467
Artikel 4 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatsverandering	Subsidies	17.108	8.446	573	3.042	6.791
XIV Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit		1.999	2.353	1.902	1.391	3.555
Artikel 12 Natuur en biodiversiteit	Opdrachten	686	761	443	1.010	2.572
	Bijdragen aan medeoverheden	1.313	1.592	1.459	381	983
XV Sociale Zaken en Werkgelegenheid		29.498	30.995	33.592	32.795	37.258
Artikel 2 Bijstand, Participatiewet en Toeslagenwet	Inkomensoverdrachten	1.878	2.077	2.729	2.736	3.035
Artikel 3 Arbeidsongeschiktheid	Inkomensoverdrachten	703	682	804	813	642
Artikel 5 Werkloosheid	Inkomensoverdrachten	25	17	24	20	46
Artikel 6 Ziekte en Zwangerschap	Inkomensoverdrachten	3.213	2.416	3.070	3.188	3.099
Artikel 7 Kinderopvang	Opdrachten	1.000	0	0	0	0
Artikel 8 Oudedagsvoorziening	Inkomensoverdrachten	18.274	19.197	19.794	19.003	21.705
Artikel 9 Nabestaanden	Inkomensoverdrachten	1.110	1.072	1.111	1.020	1.194
Artikel 10 Tegemoetkoming ouders	Inkomensoverdrachten	0	1.868	2.050	1.857	3.239
Artikel 98 Algemeen	Inkomensoverdrachten	3.295	3.666	4.010	4.158	4.298
XVI Volksgezondheid, Welzijn en Sport		107.599	121.540	136.655	141.663	139.128
Artikel 1 Volksgezondheid	Subsidies	882	0	0	0	0
	Bijdragen aan medeoverheden	0	879	865	868	919
	Bijdragen aan agentschappen	0	297	322	611	1.060
Artikel 4 Zorgbreed beleid	Bekostiging	106.717	110.954	125.422	131.365	127.960

Begroting Artikelonderdeel	Instrument	Realisatie				
		2015	2016	2017	2018	2019
Artikel 10 Apparaatsuitgaven	Personeel/materieel	0	9.410	10.046	8.819	9.189

Deze tabel is opgesteld op basis van de verstrekte informatie van de hier boven genoemde departementen.